MYKOLO ROMERIO UNIVERSITETO
EKONOMIKOS IR FINANSŲ VALDYMO FAKULTETO
FINANSŲ IR MOKESČIŲ KATEDRA

KRISTINA BELIAJEVA
Mokesčių administravimo neakivaizdinių studijų programa

LIKVIDUMO RODIKLIŲ ANALIZĖ

Magistro baigiamasis darbas

Darbo vadovas:_____
Lektorė J. Bikienė

Konsultantas:_____
Doc. dr. D. Poškaitė

Vilnius, 2007

TURINYS

ĮVADAS 3
1. LIKVIDUMO, KAIP FINANSINĖS ANALIZĖS RODIKLIO SAMPRATA, ESMĖ IR VERTINIMO TIKSLINGUMAS 5
1.1. Likvidumo samprata 5
1.2. Įmonės turtas likvidumo atžvilgiu 8
1.3. Likvidumo rodiklių naudojimo finansinei analizei atlikti reikšmė 13
2. LIKVIDUMO RODIKLIAI IR JŲ PRITAIKYMAS ĮMONĖS VEIKLOS FINANSINĖJE ANALIZĖJE 15
2.1. Likvidumo rodiklių apskaičiavimo ypatumai ir reikšmė....15
2.2. Balanso likvidumo analizė 20
2.3. Likvidumo rodiklių riziką įtakojantys veiksniai, ryšys su kitais finansiniais rodikliais .22
2.4. Įmonės finansinės būklės lygis, įvertinus likvidumo, mokumo ir jų rizikos ryšius 28
3. UAB „X“ FINANSINĖ ANALIZĖ REMIANTIS LIKVIDUMO RODIKLIŲ DUOMENIMIS 33
3.1. UAB „X“ veiklos pristatymas 33
3.2. UAB „X“ bendra veiklos charakteristika remiantis finansinių ataskaitų duomenimis ...34
3.3. UAB „X“ finansinė analizė įvertinus gautas likvidumo rodiklių reikšmes....40
3.3. UAB „X“ likvidumas: būklė, išvados, rekomendacijos 46
IŠVADOS IR PASIŪLYMAI 49
LITERATŪROS SĄRAŠAS 51
SANTRAUKA....53
SUMMURY 54
PRIEDAI....55

ĮVADAS

Kiekviena įmonė, vykdydama savo ūkinę-gamybinę veiklą, nepriklausomai nuo jos dydžio ar veiklos pobūdžio, valdo didesnį ar mažesnį turtą. Turtu domisi ne tik akcininkai, įmonės vadovybė, darbuotojai, bet ir daugelis išorės informacijos vartotojų. Įmonės turtą galima analizuoti įvairiai, tačiau finansinėje analizėje svarbiausia yra turto apimtis, struktūra ir likvidumas.

Turto likvidumas – viena iš svarbių įmonės sėkmingos veiklos sąlygų, nes nuo to, kaip greitai turtas gali būti paverstas pinigais, priklauso ne tik galimybė grąžinti kreditus, bet ir galimybė reinvestuoti turtą atnaujinat ar plėtojant įmonės veiklą. Todėl įmonės turto likvidumo svarba tampa neabejotina.

Finansinėje analizėje likvidumo rodikliai įvardijami kaip vieni iš svarbiausių įmonės būklę apibūdinančių rodiklių. Likvidumo rodikliai parodo įmonės finansinę būklę, skirtingu laipsniu įvertinant įmonės nuosavybėje esančio trumpalaikio turto likvidumą. Jie parodo įmonės pajėgumą laiku vykdyti trumpalaikius įsipareigojimus ir dažnai siejami su įmonės trumpalaikio mokumo sąvoka. Nuo įmonės balanso likvidumo būklės priklauso ir įmonės mokumas. Įmonė su pakankamu apyvartiniu kapitalu, turėdama likvidžių mokėjimo priemonių, tampa patraukli tiek kreditoriams, tiek investuotojams, tiek ir pačios įmonės vadovams. Įmonės turto likvidumas sudaro sąlygas įmonei būti konkurencingai rinkos ekonomikos sąlygomis ir greitai reaguoti į bet kokius rinkos pokyčius.

Likvidumo klausimus savo moksliniuose darbuose nagrinėjo J. Mackevičius ir D. Poškaitė, D. Šleikienė, I. Klimavičienė, V. Gronskas, E. Bagdonas, E. Kazlauskienė ir daugelis kitų autorių. Vis daugiau atsiranda iš užsienio kalbų išverstos literatūros. Daugelis šių autorių likvidumo sąvoką aiškina panašiai, tačiau nėra griežtai apibrėžta, kas geriau atspindi įmonės likvidumą. Ar užtenka vadovautis tik standartinių likvidumo rodiklių apskaičiavimais, ar turi būti atliekama detalesnė jų apskaičiuojamųjų elementų analizė?

Kaip rodo praktika, geri likvidumo rodikliai ne visada parodo, kad įmonė sugeba vykdyti savo įsipareigojimus. Likvidumo rodiklius reikia analizuoti nuolat, o ne epizodiškai. Reikia nuolat stebėti įmonės mokėjimo priemonių ir trumpalaikių įsipareigojimų būklę, jų sudėtį, struktūrą. Būtina atsižvelgti į likvidumo rodiklių pokyčius metų eigoje, ieškoti jų kitimo priežasčių. Todėl šis darbas skirtas likvidumo rodiklių analizei atlikti, jų taikymo ypatumams įvertinti, ištirti kokią įtaką įmonės likvidumo rodikliams turi tiek turto, tiek įsipareigojimų pokyčiai, nustatyti kaip keičiantis turto struktūrai galima valdyti įmonių likvidumą.

Pirmoji darbo dalis apima likvidumo sampratos tyrimą, jos pateikimą įvairiose literatūros šaltiniuose, skirta įmonės turtui likvidumo atžvilgiu aprašyti, įmonės likvidumo rodiklių reikšmei, atliekant įmonės finansinę analizę, nustatyti.

Antroji darbo dalis skirta likvidumo rodiklių apskaičiavimo ypatumams įvertinti, jų trūkumams ir pranašumams nustatyti, likvidumo rodiklių rizikai įvertinti ir tą riziką įtakojančių veiksnių įtakai nustatyti. Šioje darbo dalyje bus kalbama apie likvidumo rodiklių pritaikymą finansinėje analizėje, jų panaudojimą, vertinant įmonės mokumą ir bankroto galimybę.

Trečioji dalis – praktinė, skirta, remiantis konkrečios įmonės finansinės atskaitomybės duomenimis, likvidumo rodiklių apskaičiavimams ir analizei atlikti, pasinaudojus kelių metų finansinių ataskaitų duomenimis įmonės likvidumo rodiklių kitimo tendencijoms įvertinti ir nustatyti jų kitimą lemiančius veiksnius, bendrai įmonės finansinei būklei įvertinti.

Darbo pabaigoje pateikiamos išvados, bei, remiantis konkrečios įmonės likvidumo analizės rezultatais, pateikiami pasiūlymai jos veiklai gerinti.

Vadovaujantis aukščiau išdėstyta darbo struktūra, suformuluojamas atliekamo tyrimo objektas, tyrimo hipotezė, iškeliami įmonės likvidumo tyrimo tikslai bei metodai, kurie naudojami šiems tikslams pasiekti.

Tyrimo objektas – likvidumo rodikliai, jų esmė ir taikymas, atliekant įmonės veiklos finansinę analizę.

Tyrimo hipotezė – įmonės likvidumo rodiklių ir juos sudarančių elementų analizė parodo įmonės likvidumo būklę ir mokumo lygį.

Tyrimo tikslas – nustatyti kaip tiksliai taikant likvidumo rodiklius galima įvertinti įmonės likvidumą ir sugebėjimą vykdyti trumpalaikius įsipareigojimus.

Tyrimo uždaviniai:

1. Ištirti įmonės likvidumo sąvoką, jos pateikimą skirtinguose literatūros šaltiniuose.
2. Įvertinti likvidumo rodiklius ir jų taikymo ypatumus.
3. Nustatyti likvidumo riziką įtakojančius veiksnius, likvidumo rodiklių ryšį su kitais rodikliais.
4. Atlikti konkrečios įmonės likvidumo rodiklių analizę. Remiantis atlikta analize įvertinti įmonės likvidumą.

Tyrimo metodai: Baigiamajame darbe bus panaudota literatūros šaltinių analizė, finansinių rodiklių analizė. Apibendrinimo metodas bus naudojamas apibendrinti naudotą literatūrą, darant galutines išvadas, formuluojant pagrindinius viso tyrimo teiginius.

1. LIKVIDUMO, KAIP FINANSINĖS ANALIZĖS RODIKLIO SAMPRATA, ESMĖ IR VERTINIMO TIKSLINGUMAS

1.1. Likvidumo samprata

Turtą, kuriuo disponuoja įmonė, galima įvardinti kaip vieną iš svarbiausių įmonės finansinės sėkmės veiksnių. Įmonės turtą galima analizuoti įvairiai, tačiau finansinėje analizėje svarbiausia yra turto apimtis, struktūra ir likvidumas. Pastarąją sąvoką ir norėtume aptarti plačiau.

Likvidumo sąvoką daugelis autorių aiškina panašiai. Šiuolaikinių ekonomikos terminų enciklopediniame žodyne sąvoka „likvidumas“ (liquidity) aiškinama kaip vertybinių popierių arba materialinių vertybių pavertimo grynaisiais pinigais galimybė. Priklausomai nuo operacijos sudėtingumo bei vertės išsaugojimo galimybių skiriami įvairūs likvidumo laipsniai[1]. „Biznio, bankų, biržos terminų žodyne – žinyne“ rašoma, kad „likvidumas yra galimybė paversti turtą grynaisiais pinigais; grynųjų pinigų dalis bendruosiuose aktyvuose“[2].

G. Kalčinskas „Buhalterinės apskaitos pagrindai“ knygoje, nagrinėdamas įmonės turimą turtą, jo struktūrą, likvidumą apibūdina kaip „galimybės paversti turtą pinigais laipsnį“[3]. Autorius didžiulę reikšmę teikia įmonės turto likvidumo laipsnio įvertinimui, nes nuo to, kaip greitai turtas gali būti paverstas pinigais, priklauso ne tik galimybė grąžinti kreditus, bet ir galimybė reinvestuoti turtą atnaujinant ar plėtojant įmonės veiklą.

Kiek kitokį likvidumo apibūdinimą pateikia D. Šlekienė ir I. Klimavičienė „Įmonės veiklos finansinis įvertinimas“ knygoje. Kaip teigia knygos autorės, „įmonės likvidumas apibūdinamas kaip gebėjimas trumpalaikiu turtu padengti visus trumpalaikius įsipareigojimus“[4].

Iš aukščiau pateiktų apibrėžimų galima pastebėti, kad likvidumo supratimas yra panašus, bet netapatus. Iš vienos pusės – tai tik galimybė paversti grynaisiais pinigais turtą, grynųjų pinigų dalis bendruose aktyvuose. Iš kitos – gebėjimas trumpalaikiu turtu padengti trumpalaikius įsipareigojimus. Kalbant apie gebėjimą trumpalaikiu turtu padengti įsipareigojimus, tokie autoriai, kaip J. Mackevičius, D. Poškaitė, D. Daujotaitė, V. Gronskas, savo moksliniuose darbuose įvardina ne likvidumo, o trumpalaikio mokumo sąvoka.

---

[1] Auštrevičius P., Pupkevičius D., Treigienė D. Šiuolaikinių ekonomikos terminų enciklopedinis žodynas. Vilnius: Lietuvos laisvosios rinkos institutas. Lietuvos komersantas, 1991. P.117.

[2] Buračas A., Svecevičius B. Biznio, bankų, biržos terminų žodynas – žinynas. Vilnius: Žodynai, 1994. P.126.

[3] Kalčinskas G. Buhalterinės apskaitos pagrindai. Vilnius.: Pačiolis, 1997. P.84.

[4] Šlekienė D., Klimavičienė I. Įmonės veiklos finansinis įvertinimas. Kaunas: Technologija, 1999. P.86.

Ekonominėje literatūroje pateikti rodikliai, atspindintys įmonės sugebėjimą apmokėti ar grąžinti trumpalaikes arba ilgalaikes skolas, irgi vadinami nevienodai. Trumpalaikių įsipareigojimų apmokėjimą daugelis autorių apibūdina likvidumo rodikliais (C. Stickney, R. Wilson, G. McHugh ir kt.). Yra autorių (Ch. Zlatkowicz ir G. Welsch[5]), kurie vengia šio pavadinimo ir šią rodiklių grupę vadina „santykiniais rodikliais, parodančiais sugebėjimą apmokėti trumpalaikius įsipareigojimus“. Ilgalaikio įsipareigojimų apmokėjimo procesą atsispindi kapitalo struktūros ir ilgalaikio mokumo rodikliai.

Enciklopedinio žodyno autoriai nurodo, kad „likvidumo rodikliai – tai rodikliai, parodantys įmonės pajėgumą laiku vykdyti skolinius įsipareigojimus, o anglų kalba šie rodikliai vadinami „solvency ratios“ (mokumo rodikliai). Knygos „Ekonominė analizė“ autorius, V. Gronskas, įmonės sugebėjimą vykdyti savo ilgalaikius ir trumpalaikius įsipareigojimus (skolas) partneriams, bankams, mokesčių inspekcijoms ir kitoms institucijoms pavadino įmonės mokumu, o rodiklius, parodančius įmonės galimybę vykdyti savo įsipareigojimus mokumo rodikliais[6].

Kaip matome, skirtingose literatūros šaltiniuose likvidumo ir mokumo sąvokos persipina ir yra suvienodinamos, tačiau tai nėra teisinga. Todėl kyla klausimas kuo skiriasi likvidumas nuo mokumo?

Dabartinis lietuvių kalbos žodynas aiškina, kad „mokumas – mokamasis pajėgumas; mokus – galintis mokėti, turintis iš ko mokėti“[7]. Biznio, bankų, biržos terminų žodynas – žinynas aiškina, kad „mokumas – solvency, ability to pay (mokesčių politikoje); firmos mokumas – financial solvency (sugebėjimas mokėti)“[8].

Remiantis šiais aiškinimais, likvidumas ir mokumas nėra tapačios sąvokos, anglų kalba jos apibūdinamos skirtingais terminais, nors yra labai artimos ir glaudžiai susijusios. Suprantama, kad jeigu įmonė neturi galimybės paversti pinigais trumpalaikio turto ar kitokio turto, tai ji nesugebės mokėti, bus nemoki. Kitais žodžiais tariant, įmonės mokumas – tai įmonės potencialus sugebėjimas turimomis mokėjimo priemonėmis apmokėti įsipareigojimus. Norint, kad įmonė galėtų atsiskaityti su tiekėjais, kreditoriais bei už kitus įsipareigojimus, įmonė turi turėti ne tik pinigų, bet ir kitą likvidų turtą, kurį galėtų greitai paversti pinigais, arba, kitaip tariant, turi turėti mokėjimo priemonių, kurias galėtų panaudoti atsiskaitymams už įsipareigojimus. Tos mokėjimo priemonės turi būti likvidžios. Jomis galima apsirūpinti tuo

[5] Welsch G., Zlatkowicz Ch. Intermediate Accounting. Boston: Irwin, 1994. P.114.

[6] V.Gronskas. Ekonominė analizė. Kaunas: Technologija, 2005. P.181.

[7] Dabartinės lietuvių kalbos žodynas. Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidykla, 1993. P.405.

[8] Buračas A., Svecevičius B. Biznio, bankų, biržos terminų žodynas – žinynas. Vilnius: Žodynai, 1994. P.126.

momentu, kada reikia mokėti. „Mokėjimo priemonių šaltiniai gali būti akivaizdūs ir potencialūs. Akivaizdūs lėšų šaltiniai – tai pinigai, gaunami už parduotas prekes ar suteiktas paslaugas, kreditai, o potencialūs – tai mobilaus turto elementai, kurie gali būti laiku paversti grynaisiais pinigais“[9].

Priklausomai nuo to, ar greitai įmonė sugeba turtą paversti pinigais, galimi įvairūs turto likvidumo, o kartu ir įmonės mokumo laipsniai. Todėl reikia skirti įmonės turto likvidumą nuo įmonės mokumo. Turto likvidumas, kaip teigia amerikiečių autoriai M. Mayer, J. Duesenberry ir R. Aliber[10], priklauso nuo trijų pagrindinių veiksnių:

- ✓ kaip greitai galima turtą pirki ir parduoti,
- ✓ pirkimo arba pardavimo operacijų išlaidų,
- ✓ ar stabilios ir prognozuojamos to turto kainos.

Nustatyti kuris turtas yra likvidžiausias, o kuris ne, kartai būna labai sunku, nes trys minėti veiksniai gali atskleisti skirtingus dalykus. Norėdami tai įrodyti amerikiečių autoriai pateikia tokį pavyzdį. Tarkime, kad turtą A galima greitai parduoti, bet yra didelės sandėrio išlaidos; turtui B parduoti reikia daugiau laiko, tačiau tas sandėris nieko nekainuoja, o turtą C galima greitai ir su nedidelėmis išlaidomis parduoti, bet jo kainą sunku numatyti iš anksto.

Gali būti ir tokia situacija, kai turtas yra visiškai nelikvidus, t.y. jo visiškai neįmanoma parduoti, nes nėra pirkėjo. Toks turtas dažniausiai yra likviduojamas negaunant jokių pajamų, t.y. mokėjimo priemonių. Jeigu turtas yra likvidus, įmonė turi mokėjimo priemonių skoloms sumokėti, bet, kai įmonė turi nelikvidų turtą, ji gali tapti nemoki.

Galima dar viena situacija. Tarkime įmonės turtas yra likvidus, tačiau pavertus jį mobiliausiomis mokėjimo priemonėmis – pinigais, jų gali neužtekti visoms įmonėms skoloms sumokėti. Vadinasi, įmonė, turėdama likvidų turtą, tampa nemoki.

Iš to seka, kad mokumo sąvoka sietina su įmonės finansine būkle, o likvidumo – su turtu.

Sąvokos likvidumas ir mokumas labai artimos, tačiau likvidumo sąvoka yra platesnė. Nuo įmonės balanso likvidumo būklės priklauso ir įmonės mokumas. Suprantama, jeigu įmonė turi finansinių įsipareigojimų, kurios privalo greitai įvykdyti, labai svarbi tampa įmonės turimo turto likvidumo sąlyga – įmonės sugebėjimas paversti tą turtą grynaisiais pinigais, siekiant įvykdyti savo įsipareigojimus.

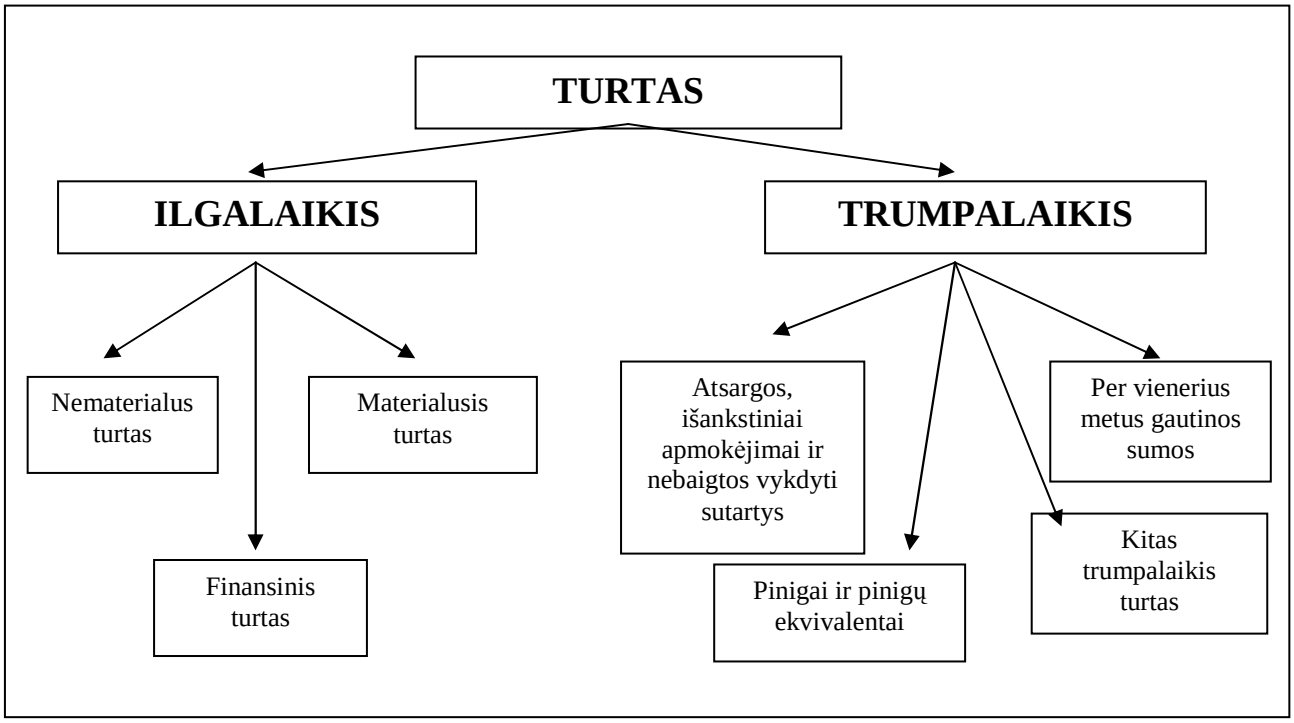
[9] Mackevičius J., Poškaitė D. Finansinė analizė. Vilnius: Katalikų pasaulis, 1998. P.183.

[10] Mayeer T., Duesenberry J., Aliber R. Pinigai, bankai ir ekonomika. Vertimas iš anglų kalbos. Vilnius: Alma Litera, 1995. P.28.

1.2. Įmonės turtas likvidumo atžvilgiu

Finansinės atskaitomybės vartotojams svarbu gauti visapusę informaciją apie įmonių veiklą. Tiek kreditorius, tiek investuotojus, tiek pačios įmonės savininkus domina klausimas, kokiu turtu disponuoja įmonė ir svarbiausia – kam jis priklauso.

Kiekviena finansinės atskaitomybės ataskaita pateikia informaciją apie įmonę vis kitu aspektu. Balansas rodo, kiek įmonė turi turto ir kam tas turtas priklauso balanso sudarymo dieną. Turtas balanse pateikiamas sugrupuotas pagal naudojimo laiką, ir skirstomas į ilgalaikį ir trumpalaikį:

1 pav. Turto skirstymas

Kaip ir atvaizduota 1 paveiksle, „ilgalaikiam turtui priskiriamas nematerialusis, materialusis ir finansinis turtas, o trumpalaikiam turtui priskiriamos atsargos, išankstiniai apmokėjimai ir nebaigtos vykdyti sutartys, per vienerius metus gautinos sumos, kitas trumpalaikis turtas bei pinigai ir pinigų ekvivalentai“[11]. Svarbu pabrėžti, kad toks turto skirstymas dar labiau detalizuojamas.

Turtas balanse pateikiamas ne tik sugrupuotas pagal naudojimo laiką (ilgalaikis ir trumpalaikis) bei to turto rūšis, bet kartu atspindimas atvirkščiai proporcinga tvarka galimybei tą turtą paversti pinigais. Tai labai svarbu ne tiek buhalterinės apskaitos, kiek finansine, analitine prasme. Įmonė gali disponuoti labai dideliu turtu, kuris gali jai priklausyti, tačiau įmonė negaus

[11] 2 verslo apskaitos standartas// http://www.apskaitosinstitutas.lt/docs/2%20VAS%20-%204%20redakcija.pdf; prisijungimo laikas: 2007 10 09.

banko kredito, jeigu bus nustatyta, kad šio turto neįmanoma paversti pinigais, t.y. tas turtas yra nelikvidus.

Paprastai, vertinant įmonės nuosavybėje esantį turtą, kreditoriai skiria dėmesį į du esminius veiksnius[12]:

- ✓ turto, esančio įmonės nuosavybėje, įvertintą rinkos kainą, kitaip sakant, į ekspertų nustatytą sumą, kurią įmonė galėtų gauti pardavus šį turtą;
- ✓ laikotarpį, per kurį įmonė galėtų turimą turtą paversti pinigais – tiesiogiai jį parduodama arba parduodama prekes, kurios parduodamos (perkamos) šio turto dėka.

Tai labai svarbūs veiksniai, nes nuo to, kaip greitai turtas gali būti paverstas pinigais, priklauso ne tik galimybė grąžinti kreditus, bet ir galimybė reinvestuoti turtą atnaujinat ar plėtojant įmonės veiklą. Todėl išlieka svarbi įmonės turimo turto likvidumo sąlyga.

Nesunku pastebėti, kad balanse turtas pateikiamas likvidumo didėjimo tvarka: pradžioje surašomas mažiau likvidus, po to – labiau likvidus turtas. Pirmiausia pateikiamas nematerialus turtas. Likvidumo požiūriu nematerialus turtas gali būti trijų rūšių: greitai likvidus; riboto likvidumo ir nelikvidus[13]. Žinoma toks klasifikavimas yra sąlyginis, nes šio turto likvidumas labiau susijęs su prestižu ir įmonės vardu, nei su realiu to turto pardavimo greičiu. Užsienio praktikoje šis turtas dažniausiai priskiriamas prie nelikvidaus, nes nuo jo pardavimo galimybės esti mažesnės nei kito ilgalaikio turto.

Toliau finansinės atskaitomybės balanse surašomas ilgalaikis turtas: pradžioje mažiausiai likvidus – žemė, pastatai, mašinos ir įrengimai, pabaigoje labiau likvidus – transporto priemonės, kita įranga, prietaisai ir įrengimai, nebaigta statyba ir kitas materialus turtas. Vertinant įmonės ilgalaikį materialųjį turtą, tampa svarbi turto, kuriuo disponuoja įmonė, vertė. Ilgalaikis materialaus turtas apskaitomas įsigijimo (pasigaminimo) savikaina[14], kuria sudaro jo pirkimo kaina, atskaičius nuolaidas bei įvertinus papildomas įsigijimo išlaidas (atvežimo, projektavimo, montavimo, instaliavimo ir kitos išlaidos). Apskaitos politika lemia, kad įsigijus ar pasigaminus materialųjį turtą, jį galima apskaityti ne tik įsigijimo (pasigaminimo) savikainos, bet ir perkainota verte.

Finansinėje atskaitomybėje turtas rodomas balansine verte, tai yra, perkainota verte, atėmus sukauptą nusidėvėjimą. Jei ilgalaikio turto apskaitos politikoje numatoma atlikti ilgalaikio materialiojo turto perkainojimą, jis turi būti atliekamas periodiškai, ne rečiau kaip kas penkerius metus. Vertinant įmonės ilgalaikio materialaus turto likvidumą, t.y. galimybę, kaip

[12] Kačinskas G. Buhalterinės apskaitos pagrindai. Vilnius: Pačiolis, 1997. P.84.

[13] Šlekienė D., Klimavičienė I. Įmonės veiklos finansinis įvertinimas. Kaunas: Technologija, 1999. P.119.

[14] 12 verslo apskaitos standartas// http://www.apskaitosinstitutas.lt/docs/12%20VAS%20-%204%20redakcija.pdf; prisijungimo laikas: 2007 10 09.

greitai jis gali būti paverstas pinigais, tampa svarbu kaip tiksliai įmonės finansinėje atskaitomybėje pateiktas įmonės ilgalaikis turtas atitinka jo tikrąją vertę, ar nėra turto nuvertėjimo požymių. Sudarant finansinę atskaitomybę, svarbu nustatyti, ar yra priežasčių sumažinti ilgalaikio materialiojo turto vertę, galbūt reikšmingai sumažėja turto rinkos vertė, o galbūt turtas technologiškai pasensta arba yra sugadinamas. Jeigu ilgalaikio materialaus turto rinkos vertė žymiai mažesnė negu nurodyta įmonės finansinėje atskaitomybėje, įmonės turtas turi būti vertinamas atidžiau. Galimybės paversti tą turtą pinigais tampa gerokai mažesnės.

Toliau balanse atvaizduojamas labiau likvidus turtas – finansinis turtas. „Finansinis turtas – turtas, kurį sudaro pinigai, sutartinė teisė gauti pinigus ar kitą finansinį turtą iš kitos šalies, kitos įmonės išleisti vertybiniai popieriai“[15].

Balanse finansinis turtas taipogi skirstomas į ilgalaikį ir trumpalaikį. Jei įmonė planuoja finansinį turtą laikyti ilgiau nei vienerius metus, tokį turtą ji registruoja ilgalaikio finansinio turto sąskaitose, priešingu atveju – trumpalaikio. Ilgalaikiam finansiniam turtui priskiriama – ilgalaikės investicijos į kitas įmones (kitų įmonių akcijų įsigijimas, siekiant iš to pasipelnyti ne trumpesniam kaip 12 mėn. laikotarpiui), suteiktos ilgalaikės paskolos (ilgiau nei vienerių metų laikotarpiui), po vienerių metų gautinos sumos bei kitas finansinis turtas, atitinkantis ilgalaikio turto apibrėžimą, o trumpalaikis finansinis turtas – trumpalaikės investicijos į kitas įmones, suteiktos trumpalaikės paskolos, per vienerius metus gautinos sumos, pinigai ir jų ekvivalentai, kitas trumpalaikio turto apibrėžimą atitinkantis finansinis turtas. Paprastai pinigai balanse rodomi trumpalaikio turto dalyje, bet tokiu atveju, jei pinigų naudojimo laikas apribojamas daugiau nei vieneriems metams, pavyzdžiui, pinigai laikomi indėlių sąskaitoje, jie turi būti rodomi ilgalaikio finansinio turto dalyje.

Kiekvieną kartą, sudarant finansinę atskaitomybę, finansinis turtas turi būti peržvelgiamas ir iš naujo įvertintas – skirtas parduoti – tikrąja verte, ilgalaikės paskolos ir gautinos sumos – amortizuota savikaina, o trumpalaikės – įsigijimo savikaina, atėmus nuvertėjimą[16]. Vertinant įmonės ilgalaikio materialaus turto likvidumą, tampa svarbu kokia yra finansinio turto tikroji vertė, kaip greitai ir už kiek tas turtas gali būti parduotas, todėl nuo teisingo šio turto įvertinimo priklauso įmonės finansiniai rezultatai, priklauso ar įmonė bus pajėgi atsiskaityti už turimus įsipareigojimus.

Kur kas greičiau pinigais galima paversti balanso turto dalyje esantį trumpalaikį turtą. Trumpalaikis turtas – tai atsargos, išankstiniai apmokėjimai ir nebaigtos vykdyti sutartys; per vienerius metus gautinos sumos, kitas trumpalaikis turtas; pinigai ir pinigų ekvivalentai. Jis taip

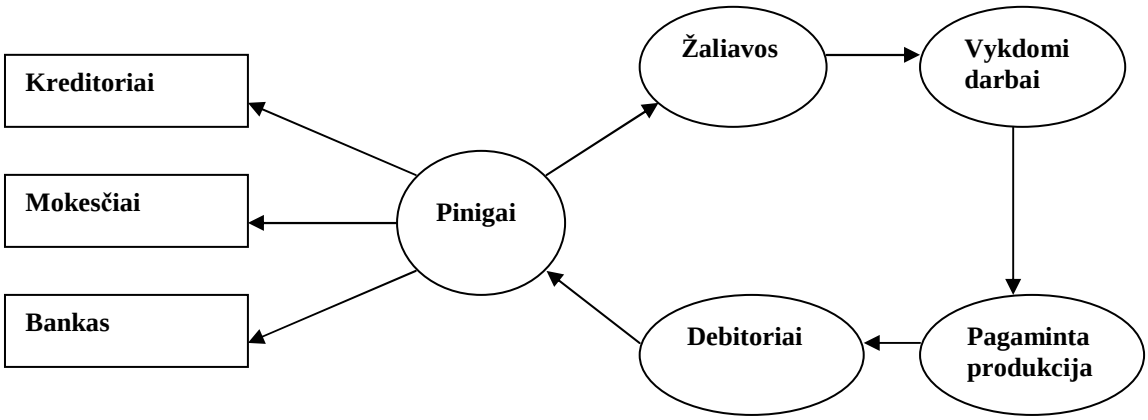
[15] 18 verslo apskaitos standartas// http://www.apskaitosinstitutas.lt/docs/18%20VAS%20-%203%20redakcija.pdf; prisijungimo laikas: 2007 10 09.

[16] Ten pat.

pat pateikiamas likvidumo didėjimo tvarka: nuo žaliavų iki grynųjų pinigų sąskaitoje ir kasoje[17]. Turto priskyrimo trumpalaikiam turtui pagrindinis kriterijus – tikimasi, kad turtas bus parduotas (sunaudotas) per artimiausius dvyliką mėnesių.

„Trumpalaikis turtas, palyginti su ilgalaikiu turtu, turi vieną išskirtinę savybę – jį galima greitai paversti pinigais pardavus, o po to už gautus pinigus įsigyti kitą turtą“[18].

Trumpalaikį turtą ar trumpalaikius aktyvus apskaitoje vadinamus apyvartiniais aktyvais, galima apibrėžti kaip turto dalį, kuri dalyvauja apyvartos procese, egzistuoja tam tikras trumpalaikio turto apyvartos ciklas.

2 pav. Trumpalaikio turto apyvartos ciklas[19]

Kaip matoma, iš aukščiau pateikto paveikslo, trumpalaikis turtas nuolat keičia savo formą: iš piniginės formos pereina į atsargų formą, paskui įgauna nebaigtos gamybos ir gatavos produkcijos pavidalą, o realizavus produkciją vėl sugrįžta į pinigų pavidalą. Laikas, kurį piniginės lėšos įšaldytos atsargose, gamyboje ir pirkėjų įsiskolinime, sudaro tam tikrą operacinį ciklą. Esant pakankamam piniginių lėšų kiekiui įmonė gali laiku vykdyti savo įsipareigojimus. Bet jeigu piniginių lėšų neužtenka įsipareigojimams padengti, įmonė priversta panaudoti kitus turimus apyvartinius aktyvus (atsargas, žaliavas, pirkėjų įsiskolinimus ir pan.). Tokiu atveju tampa labai svarbu kaip greitai apyvartiniai aktyvai gali būti paversti grynais pinigais.

Visi trumpalaikio turto elementai yra svarbūs, tačiau, kaip rodo praktika, daugiausiai problemų atsiranda, valdant atsargas ir per vienerius metus gautinas sumas (debitorinį įsiskolinimą).

[17] Kačinskas G. Buhalterinės apskaitos pagrindai. Vilnius: Pačiolis, 1997. P.84.

[18] Mackevičius J. Įmonių veiklos analizė. Informacijos rinkimas, sisteminimas ir vertinimas. Vilnius: TEV, 2005. P.315.

[19] Šlekienė D., Klimavičienė I. Įmonės veiklos finansinis įvertinimas. Kaunas: Technologija, 1999. P.101.

Per vienerius metus gautinos sumos, jau pats pavadinimas byloja apie pirkėjų įsiskolinimo, dukterinių ir asocijuotų įmonių skolų bei kitų gautinų sumų (gautinų mokesčių, atskaitingų asmenų, kitų gautinų skolų, sukauptų gautinų pajamų bei, aišku, abejotinų sumų) surinkimo laiką. Mūsų nuomone, pagrindiniai, įtakojantys per vienerius metus gautinų sumų dydį, veiksniai – pardavimai, atsiskaitymo sąlygos, pirkėjų mokumas ir drausmė bei įmonės kontrolės sistema. Priklausomai nuo to, kaip greitai gautinos sumos yra paverčiamos pinigais, priklauso jų likvidumas.

Kalbant apie atsargas, finansinėje atskaitomybėje atsargų likučiai įvertinami faktine savikaina arba grynąją galimo realizavimo verte[20]. Vertinant įmonės turimų atsargų likvidumą, svarbu įvertinti, ar finansinėje atskaitomybėje pateikta atsargų vertė atitinka jų grynąją galimą realizavimo vertę. Gali būti tokių atvejų, kad atsargos yra sugadintos, visiškai arba iš dalies pasenusios, jų pardavimo kaina nukrito. Vertinant įmonės atsargų likvidumą, reikia atsižvelgi į atsargų būklę ir jų galimą realizavimo vertę, t.y. sutartinę kainą, numatyta pasirašytuose sutartyse arba vidutinę palyginamąją rinkos kainą. Tik teisingai įvertinus įmonės turimų atsargų būklę ir vertę galima kalbėti apie jų likvidumą.

Kiekvienos įmonės turimo trumpalaikio turto (apyvartinių aktyvų) struktūrą daugiausia lemia įmonės veiklos profilis. Prekybos įmonės paprastai turi dideles produkcijos atsargas, finansinės institucijos – pinigines lėšas ir jų ekvivalentus, o gamybinėse įmonėse tai priklauso nuo šakos ypatumų. Jų dydį nulemią ne tik veiklos pobūdis, bet ir kiti veiksniai. Nuo įmonės turimo turto kiekio labai priklauso įmonės pajėgumai, tačiau tai nėra visiškas įmonės sėkmingos veiklos garantas. Neretai daug ilgalaikio turto turinčioms įmonėms tenka laikinai nutraukti veiklą dėl trumpalaikio turto trūkumo. Didelis trumpalaikio turto kiekis garantuoja, kad įmonei kurį laiką nepritrūks lėšų veiklai. Kitą vertus, didelis trumpalaikio turto kiekis sandėliuose reiškia to turto „įšaldymą“ ir nebūtinai garantuoja įmonei savalaikį įsipareigojimų vykdymą. Jeigu į trumpalaikį turtą įeina daug gautinų sumų, beviltiško debitorinio įsiskolinimo, įmonė negalės greitai paversti tokio turto pinigais ir laiku atsiskaityti už turimus įsipareigojimus. Analogiškai vertinama ir atsargų būklė, jeigu jos apima nemažai nelikvidaus, užsigulėjusio turto. Įmonės pajėgumai priklauso ne tik nuo turto apimties, bet ir nuo turto struktūros, turto likvidumo. Įmonei turint pakankamai piniginių lėšų, turint likvidų turtą, ji tampa konkurencinga rinkos ekonomikos sąlygomis, tampa patraukli tiek kreditoriams, tiek investuotojams, tiek pačios įmonės savininkams. Trumpalaikio turto formavimo politika tampa kompromisu tarp veiklos efektyvumo ir likvidumo užtikrinimo.

[20] 9 verslo apskaitos standartas// http://www.apskaitosinstitutas.lt/docs/9%20VAS%20-%202%20redakcija.pdf; prisijungimo laikas: 2007 10 09.

1.3. Likvidumo rodiklių naudojimo finansinei analizei atlikti reikšmė

Finansinė analizė svarbi ir įmonių vadovams, ir kitiems finansinės atskaitomybės vartotojams – tiek vidaus, tiek išorės. Finansinė analizė yra viena iš svarbiausių įmonės valdymo sistemos funkcijų[21]. Ji padeda įmonės vadovams priimti tinkamiausius valdymo sprendimus. Finansinė analizė atliekama remiantis apskaitos informacija leidžia laiku atskleisti įvairių veiklos sričių ir įmonės padalinių verslo trūkumus, numatyti jų šalinimo ir veiklos efektyvumo didinimo priemones.

Finansinės analizės objektas – tai įmonės finansinė veikla, kuri susijusi su piniginiais santykiais, atsirandančiais įmonėje vykdant užsibrėžtus tikslus ir įmonei palaikant kontaktus su pirkėjais, tiekėjais, valstybės institucijomis, darbuotojais ir kitais rinkos dalyviais. Tiek vidaus, tiek išorės vartotojus domina klausimas ar įmonės veikla yra pelninga, ar įmonė sugeba laiku vykdyti įsipareigojimus, kokiu turtu disponuoja įmonė ir ar įmonės turimas turtas panaudojamas efektyviai. Įmonė bus nepatraukli tiek investuotojams, tiek kreditoriams, jeigu jos turtas nėra likvidus, jo negalima greitai paversti grynais pinigais. Įmonės turimo turto likvidumas tai savotiškas įmonės veiklos plėtojimo ir sėkmės garantas.

Įmonės finansinė analizė atliekama apskaičiuojamų finansinių rodiklių įvertinimo pagrindu. Finansiniai rodikliai gali būti klasifikuojami pagal įvairius požymius, atsižvelgiant į analizės vartotojų – vadybininkų, savininkų, kreditorių ir pan. interesus, bet galima išskirti šias pagrindines santykinių rodiklių grupes[22]:

- ✓ mokumo (likvidumo) rodikliai,
- ✓ pelningumo rodikliai,
- ✓ veiklos efektyvumo rodikliai.

Ekonominėje literatūroje mokumas dažnai vadinamas likvidumu ir rodikliai, atspindintys šį procesą, dažnai vadinami likvidumo rodikliais. Likvidumo sąvoka naudojama atsižvelgiant į pažodinį vertimą iš anglų kalbos – „liquidity“. Turtas gali būti likvidus arba nelikvidus, o įmonė moki arba nemoki. Įmonei disponuojant likvidžiu turtu, kuris greitai gali paverstas pinigais, įmonės galimybės vykdyti įsipareigojimus žymiai padidėja, todėl įmonės turto likvidumas tampriai susijęs su jos mokumu. Daugelis autorių, kalbant apie įmonės trumpalaikį mokumą, naudoja likvidumo sąvoką.

Vertinant įmonės trumpalaikį mokumą, didelę reikšmę turi disponuojamo turto likvidumas. Atliekant įmonės finansinę analizę, svarbu pradėti nuo įmonės turimo turto

[21] Kvedaraitė V. Firmos finansinė analizė. Vilnius: Lietuvos informacijos institutas, 1996. P.75.

[22] Kvedaraitė V. Firmų finansinių rodiklių palyginamoji analizė. Vilnius: Lietuvos informacijos institutas, 1995. P.29.

struktūros ir jos pokyčių įvertinimo. Esant mažai trumpalaikio turto apimčiai, įmonė negali normaliai funkcionuoti, sumažėja jos likvidumas ir padidėja veiklos nuostoliai. Įmonė susiduria su likvidumo rizika ir jos veikla negali būti vertinama gerai.

Trumpalaikio turto pokyčiai gali lemti likvidumo sumažėjimo riziką[23]. Pavyzdžiui, normalus debitorinio įsiskolinimo didėjimas liudija apie didėjančias būsimas pajamas (t.y. ir likvidumo padidėjimą). O kita vertus, įmonė negali atlaikyti per didelio debitorinio įsiskolinimo, nes tai lėšų įšaldymas (t.y. likvidumo sumažėjimas). Kitas pavyzdys – nepakankamos atsargos. Įmonė turi apsirūpinti būtinomis žaliavų atsargomis ir turėti tam tikrą gatavos produkcijos asortimentą sandėlyje, kad galėtų laiku patenkinti visus užsakovus. O kita vertus, atsargų lyginamojo svorio didėjimas trumpalaikio turto sudėtyje rodo neracionalų finansinių išteklių naudojimą, dėl kurio gali didėti likvidumo sumažėjimo rizika.

Atliekant įmonės finansinę analizę yra svarbi tiek įmonės turimo trumpalaikio turto struktūra, tiek turto apyvartumas ir finansavimo šaltiniai, tiek turto likvidumas. Įmonės nuosavybėje esantis turtas nėra lygiaverčiai likvidus, todėl vertinant įmonės likvidumą, skiriami skirtingi likvidumo laipsniai, vadinasi ir mokumo laipsniai, apskaičiuojami skirtingi likvidumo rodikliai. Likvidumo rodiklių apskaičiavimas, jų kitimo tendencijų įvertinimas padeda įvertinti įmonės galimybes laiku vykdyti įsipareigojimus, kartu su kitais finansiniais rodikliais parodo įmonės finansinę būklę. Kitas baigiamojo darbo skyrius kaip tik ir bus skirtas likvidumo rodiklių ypatumams išsiaiškinti, jų analizei atlikti ir reikšmei, vertinant įmonės mokumą bei bendrą įmonės finansinę būklę, nustatyti.

[23] Šlekienė D., Klimavičienė I. Įmonės veiklos finansinis įvertinimas. Kaunas: Technologija, 1999. P.91.

2. LIKVIDUMO RODIKLIAI IR JŲ PRITAIKYMAS ĮMONĖS VEIKLOS FINANSINĖJE ANALIZĖJE

2.1. Likvidumo rodiklių apskaičiavimo ypatumai ir reikšmė

Atliekant įmonės finansinę analizę, apskaičiuojami ir analizuojami likvidumo rodikliai, kurie parodo įmonės pajėgumą laiku vykdyti trumpalaikius įsipareigojimus. Skirtingi įmonės likvidumo rodikliai apskaičiuojami skirtingu laipsniu įvertinant, įmonės nuosavybėje esančio trumpalaikio turto likvidumą.

Labai svarbu, jei nagrinėjamu laikotarpiu įmonė mokėjimo priemonių turi ne mažiau nei įsipareigojimų, todėl vienas iš svarbiausių rodiklių yra įmonės apyvartinio kapitalo (angl. working capital, verčiant pažodžiui – dirbantis kapitalas) apskaičiavimas. Apyvartinis kapitalas gali būti apskaičiuotas iš trumpalaikio turto, kuriuo disponuoja įmonė, atimant jos trumpalaikes mokėtinas sumas ir įsipareigojimus:

$$\textit{Apyvartinis kapitalas}^{24} = \textit{Trumpalaikis turtas} - \textit{Trumpalaikiai įsipareigojimai} \quad (1)$$

Pažymėtina, kad daugelis analitikų įmonių finansinę būklę kaip tik ir pradeda analizuoti nuo apyvartinio kapitalo. Apyvartinio kapitalo rodiklis rodo, ar balanso sudarymo dieną įmonė turi pakankamai likvidaus turto trumpalaikiams įsipareigojimams padengti. Apyvartinio kapitalo dydis – tai būtina apyvartinio turto suma planuojamam gamybos ir pardavimo lygiui užtikrinti. Nuo apyvartinio kapitalo dydžio priklauso įmonės galimybės plėsti verslą, vykdyti įsipareigojimus, būti konkurencinga.

Be apyvartinio kapitalo rodiklio skaičiuojami kiti santykiniai likvidumo rodikliai. Trumpalaikis turtas nėra vienodai likvidus, todėl įvertinant įmonės likvidumą skiriami tam tikri likvidumo laipsniai:

$$\textit{Bendrasis likvidumas}^{25} = \frac{\textit{Trumpalaikis turtas}}{\textit{Trumpalaikiai įsipareigojimai}} \quad (2)$$

Bendrojo likvidumo rodiklis parodo, kiek kartų trumpalaikis turtas didesnis už trumpalaikius įsipareigojimus. Privataus kapitalo įmonių praktika rodo, jog norint išlaikyti finansinę pusiausvyrą, laiku vykdyti trumpalaikius įsipareigojimus, būtina, kad trumpalaikis

[24] Kvedaraitė V. Įmonės finansų valdymas. Vilnius: Lietuvos informacijos institutas, 1997. P.58.

[25] Gaidienė Z. Finansų valdymas. Kaunas: Pasaulio Lietuvos kultūros, mokslo ir švietimo centras, 1995. P.90.

turtas viršytų įsipareigojimus 2 kartus. Egzistuoja vadinamoji šio rodiklio saugumo riba, jis negali būti mažesnis kaip 1,2[26].

Įmonių savininkai dažnai domisi šiuo rodikliu ir, pastebėję, kad jis sumažėjo daugiau kaip 1,5, imasi priemonių padėčiai taisyti. Blogiausia padėtis, kai trumpalaikis turtas yra mažesnis už trumpalaikius įsipareigojimus, t.y. apyvartinis kapitalas yra neigiamas, kitaip sakant einamieji įsipareigojimai yra didesni už turimas mokėjimo priemones. Sakykime, įmonės bendrojo likvidumo rodiklis yra 1,8. Jis rodo, kad vienam trumpalaikių įsipareigojimų litui įmonė turi 1,8 lito trumpalaikio turto. Jeigu šis rodiklis būtų mažesnis už 1, vadinasi, įmonė negalėtų net artimiausioje ateityje atsakyti už savo įsipareigojimus. Kiekviena įmonė turi nustatyti tinkamiausią jai šio rodiklio lygį ir nuolat jį stebėti. Praktika rodo, kad norint išlaikyti finansinę pusiausvyrą, laiku vykdyti trumpalaikius įsipareigojimus, bendrojo likvidumo rodiklis negali būti mažesnis kaip 1,2. Kaip teigia knygos „Finansinis auditas“ autorė, D. Daujotaitė, „priimtinu likvidumo rodikliu jis laikomas tada, kai koeficiento reikšmė svyruoja nuo 1,2 iki 2,0, o didesnė kaip 2,0 šio rodiklio reikšmė rodo, kad įmonė turi daugiau trumpalaikio turto, negu gali jį efektyviai panaudoti“[27].

Nors bendrojo likvidumo rodiklio normalus dydis turėtų būti ne didesnis kaip 2, tačiau kaip pažymi J.Samuels[28] ir kt. 1970-1980 m. Europoje įmonės su dideliu palūkanų procentu mėgino sulėtinti mokėjimus tiekėjams ir taip didesnę savo apyvartinio kapitalo dalį panaudojo kitiems įsipareigojimams sumažinti. Tokia atsiskaitymų tvarka labai apsunkino smulkių įmonių finansinę būklę, nes tai buvo daroma jų lėšomis. Dėl tokios situacijos Vakarų Europoje manoma, kad šio koeficiento normalus lygis smulkaus verslo įmonėse turėtų būti 1-1,5.

Statistikos departamentas[29] prie LR Vyriausybės kas ketvirtį skelbia įmonių finansinių rodiklių biuletenius, kuriuose atvaizduojamas ir bendrasis likvidumo rodiklis. Priklausomai nuo veiklos profilio, pateikiamos ir skirtingos bendrojo likvidumo rodiklių reikšmės Pavyzdžiui, apdirbiamosios gamybos įmonių bendrojo likvidumo rodiklio reikšmė yra 1,5; maisto produktų ir gėrimų gamybos įmonių siekia 1,29, o kompiuterių gamybos įmonių - 1,69.

Įmonės vadovai turi nuolat analizuoti bendrojo likvidumo rodiklio pasikeitimus, jį lemiančius veiksnius ir priežastis. Kadangi trumpalaikį turtą sudaro grynieji pinigai, vertybiniai popieriai, debitoriniai įsiskolinimai, atsargos ir kiti elementai, tai svarbu nustatyti kuris iš šių elementų turėjo didžiausią įtaką bendrojo likvidumo rodikliui. Atitinkamai reikia panagrinėti ir

[26] Ефимова О.В. Финансовый анализ. Москва, 1998. P.185.
[27] Daujotaitė. D. Finansinis auditas. Vilnius: Vilniaus vadybos aukštoji mokykla, 2006.P.174.

[28] Samuels J.M. Brayschaw R. E., Craner J.M. Finansial Statements Anglysis in Europe. London:Chapman and Hall, 1995. P.16.
[29] http://www.stat.gov.lt/uploads/docs/std_imoniu_finansiniai_rodikliai.xls; prisijungimo laikas: 2007 09 24.

trumpalaikių įsipareigojimų elementus. Kartais įmonės, norėdamos pagerinti bendrą likvidumo rodiklį, padidina atsargas, tačiau tokia praktika nėra gera.

Bendrasis likvidumo rodiklis dar neparodo, ar greitai įmonė gali sumokėti trumpalaikius įsipareigojimus. Skaičiuojant šį rodiklį, naudojama visa trumpalaikio turto suma ir neatsižvelgiama į trumpalaikio turto sudėtį. Pavyzdžiui, didelis rodiklis gali būti gautas, kai yra atsargų perteklius arba pinigų deficitas. Todėl, norint kritiškai įvertinti įmonės dabartinę būklę, reikia skaičiuoti ir greito likvidumo rodiklį.

Greitojo likvidumo koeficientas apskaičiuojamas kaip greitai realizuojamo trumpalaikio turto ir trumpalaikių įsipareigojimų santykis, t.y.:

$$\textit{Greitas likvidumas}^{30} = \frac{\textit{Trumpalaikis turtas -Atsargos}}{\textit{Trumpalaikiai įsipareigojimai}} \qquad (3)$$

Greitojo likvidumo koeficiento skaitiklyje imamas trumpalaikis turtas atėmus atsargas, t.y. žaliavas, medžiagas, nebaigtą gamybą, pagamintą produkciją ir pan. Kyla klausimas, kodėl iš trumpalaikio turto turi būti atimamos atsargos? Iš pirmo žvilgsnio atrodo, kad atsargos arba jų didėjimas apyvartiniuose aktyvuose gali padėti lengviau apmokėti trumpalaikius įsipareigojimus, tačiau atsargos vis dėl to atimamos. Tai gali būti paaiškinta tuo, kad ne visos atsargos gali būti greitai paverstos grynaisiais pinigais, nes dalis jų gali būti pasenusios, sugedusios, neturinčios paklausos ir pan.

Greitojo likvidumo rodiklis rodo, kiek vienam litui įsipareigojimų įmonė turi turto, kuris galėtų būti paverstas pinigais greičiausiu būdu, t.y. per trumpiausią laikotarpį. Greitojo likvidumo rodiklis parodo įmonės įsipareigojimo apmokėjimo greitį. Daugelio užsienio šalių įmonių praktika rodo, kad „įmonių greitas likvidumo rodiklis neturėtų būti mažesnis kaip 1“[31]. Knygos „Finansinis auditas“ autorė, D. Daujotaitė, teigia, kad „greitojo likvidumo rodiklis, lygus 1, laikomas tinkamu ir rodo, kad įmonė gali greitai įvykdyti einamuosius įsipareigojimus“. Pasak D. Daujotaitės[32], šis likvidumo rodiklis neturėtų būti mažesnis kaip 0,5.

Labai svarbu nustatyti bendrojo ir greitojo likvidumo rodiklių skirtumą. Optimali padėtis yra tada, kai šių rodiklių skirtumas yra nedidelis[33]. Praktikoje būna tokių atvejų, kai bendrasis likvidumo rodiklis yra didelis, o greitojo mažas. Tokia situacija rodo, kad įmonė turi daug atsargų, kurios gali būti nuolat kaupiamos ir yra nemobilios, įšaldytos ir pan.

---

[30] Šlekienė D., Klimavičienė I. Įmonės veiklos finansinis įvertinimas. Kaunas: Technologija, 1999.P.88.

[31] Шеремет А.Д., Сайфулин Р.С. Финансы предприятия. Москва, 1998. P.73.

[32] Daujotaitė. D. Finansinis auditas. Vilnius: Vilniaus vadybos aukštoji mokykla, 2006.P.174.

[33] Mackevičius J., Poškaitė D. Finansinė analizė. Vilnius: Katalikų pasaulis, 1998. P.188.

Bendrojo ir greitojo likvidumo rodiklių analizė svarbi įmonei jos veiklos strategijos požiūriu. Šie rodikliai parodo įmonės įsipareigojimus, jų dydį, realumą, o kartu įgalina nustatyti veiklos plėtojimo strategiją. Bendrojo ir greitojo likvidumo rodiklius būtina sistemingai analizuoti ir nuosekliai tirti jų dinamiką, atskleisti jų pasikeitimų veiksnius ir priežastis. Maži likvidumo rodikliai rodo, kad įmonės finansinė būklė yra prasta, kad ateityje jos laukia tam tikri nesklandumai ir nesėkmės.

Bendrojo ir greitojo likvidumo rodiklius kai kurie autoriai (R.E. Figlewicz ir T.L. Zeller[34]) vertina kritiškai. Remdamiesi J. Walter[35] nuomone, jie teigia, kad trumpalaikiai įsipareigojimai niekada negali būti visiškai likviduoti, panašiai kaip trumpalaikis turtas dėl tų pačių priežasčių negali būti panaudotas įsipareigojimams, suėjus jų mokėjimo terminams apmokėti. Jie rekomenduoja likvidumą matuoti grynųjų pinigų srauto iš ūkinių gamybinių operacijų ir trumpalaikių įsipareigojimų santykiu. Pinigų srauto panaudojimas tiksliau atspindi įmonės likvidumą, darant prielaidą, kad būsimam laikotarpiui bus būdingi tie patys ataskaitinio laikotarpio bruožai. Pinigų srauto iš ūkinės – gamybinės veiklos dinamika kaip tik parodo įmonės sugebėjimą atsiskaityti už trumpalaikius atitinkamo laikotarpio įsipareigojimus[36]. Jei šio santykinio rodiklio reikšmė yra mažesnė už 1, tai parodo įmonės kritišką būklę ir nepakankamą pinigų srautą, gautą iš ūkinių-gamybinių operacijų, ir poreikį mobilizuoti pinigus iš negamybinės, t.y. investicinės ar kitos veiklos. O esant šio rodiklio reikšmei didesnei už 1, parodoma, kad ūkinė-gamybinė veikla garantuoja pakankamą piniginių lėšų kiekį būtinoms kritinėms įsipareigojimų reikmėms.

Pavyzdžiui, įmonė turi sunkumų apmokėti įsipareigojimus, kai įmonėje didėja debitorinis įsipareigojimas (gautinos sumos) ir atsargos. Nei bendrojo, nei greitojo likvidumo rodikliai tokios būklės neparodys. Kritinio likvidumo apskaičiavimas, panaudojant pinigų srautą iš ūkinės-gamybinės veiklos, ypač jei jis mažesnis už 1, rodo kad įmonei norint atsiskaityti už trumpalaikius įsipareigojimus, būtina panaudoti pinigus iš investicinės ar finansinės veiklos. Taip atsitinka dėl to, kad grynųjų pinigų srauto iš ūkinės-gamybinės veiklos nepakanka finansuoti tiek ūkinę-gamybinę, tiek finansinę ir investicinę veiklą.

Knygos „Įmonės veiklos finansinis įvertinimas“ autorės, D. Šlekienė ir ir I. Klimavičienė, siūlo skaičiuoti ir kritinio likvidumo rodiklį:

[34] Figlewicz.R.E., Zeller T.L. Coverage and Capital Ratiosfrom the Statement of Cash Flow // ABER.Vol. 22. Nr.1, 1991. P.64-81.
[35] Walter J. Determination of Technical Solvency// Journal of Buisness. Vol. 30, Nr. 1, 1957. P.30-43.

[36] Mackevičius J., Poškaitė D. Finansinė analizė. Vilnius: Katalikų pasaulis, 1998. P.189.

$$\text{Kritinis likvidumas}^{37} = \frac{\text{Pinigai}}{\text{Trumpalaikiai įsipareigojimai}} \quad (4)$$

Kritinio likvidumo rodiklis panaikina bendrojo ir greitojo santykinių rodiklių trūkumus. Daugelis autorių ši rodiklį siūlo vadinti absoliutaus likvidumo rodikliu. Kritinio likvidumo rodiklis rodo, už kokią dalį trumpalaikių įsipareigojimų gali būti nedelsiant sumokėta grynaisiais pinigais, esančiais įmonės kasoje arba banko sąskaitose. Manoma, kad šis „koeficientas neturėtų būti mažesnis kaip 0,2-0,25“[38].

Su kritinio likvidumo rodikliu glaudžiai susijęs ir pajamų iš pardavimų koeficientas, parodantis, kuri įmonės pajamų dalis yra likvidi, t.y. padengta pinigais. Šis koeficientas apskaičiuojamas pagal tokią formulę[39]:

$$\text{Pajamų iš pardavimo koeficientas} = \frac{\text{Pinigai} + \text{Gautinos sumos} - \text{Trumpalaikiai įsipareigojimai}}{\text{Pajamos iš pardavimų}} \quad (5)$$

Šis rodiklis parodo įmonės pajamų padengimą mobiliomis mokėjimo priemonėmis ir naudojamas įmonės pastovaus kapitalo mokumui veiksnių įtakai nustatyti.

Skirtingi įmonės likvidumo rodikliai parodo įmonės finansinę būklę, skirtingu laipsniu įvertinant, įmonės nuosavybėje esančio, trumpalaikio turto likvidumą. Aukščiau aptartų likvidumo rodiklių apskaičiavimo rezultatai svarbūs tiek investitoriams, tiek kreditoriams, tiek analitinės informacijos vartotojams. Pavyzdžiui, žaliavų ir medžiagų tiekėjus domina įmonės bendrasis likvidumo rodiklis, bankai pirmenybę teikia įmonės greitojo likvidumo rodiklio apskaičiavimui, o įmonės akcijų ar obligacijų turėtojus labiau domina kritinis likvidumo koeficientas. Vertinant įmonės likvidumą būtų neteisinga atsiriboti tik pagrindinių likvidumo rodiklių apskaičiavimo rezultatais. Mūsų nuomone likvidumo rodikliai ne visada parodo įmonės tikrą būklę. Praktikoje būna tokių atvejų, kai bendrasis likvidumo rodiklis yra didelis, o greitojo likvidumo koeficientas mažas. Tai gali sąlygoti tiek atsargų kaupimas, jų įšaldymas, arba viena iš priežasčių gali būti didėjantis debitoriniais įsiskolinimai. Nei bendrojo, nei greitojo likvidumo rodikliai tokios būklės neparodys. Tampa aišku, kad turi būti atliekama jų apskaičiuojamųjų elementų, t.y. įmonės trumpalaikio turto, įmonės finansavimo struktūros analizė.

[37] Šlekienė D., Klimavičienė I. Įmonės veiklos finansinis įvertinimas, Kaunas: Technologija, 1999. P.87.

[38] Daujotaitė. D. Finansinis auditas. Vilnius: Vilniaus verslo vadybos mokykla, 2006. P.175.

[39] Mackevičius J., Poškaitė D. Finansinė analizė. Vilnius: Katalikų pasaulis, 1998. P.190.

2.2. Balanso likvidumo analizė

Knygos „Įmonės veiklos finansinis įvertinimas“ autoriai, D. Šlekienė ir I. Klimavičienė, siūlo pasižiūrėti į įmonės likvidumo rodiklius kitu aspektu. Pagal jų metodiką, analizuojant įmonės likvidumą finansinės atskaitomybės pagrindu, reikėtų visus aktyvus surikiuoti likvidumo mažėjimo tvarka, o visus įsipareigojimus pasyve surikiuoti jų padengimo trukmės didėjimo tvarka. Tarp atitinkamų aktyvų ir pasyvo dalių galėtume išvesti tam tikrą priklausomybę[40]:

Turtas		***Nuosavas kapitalas ir įsipareigojimai***
Pinigai sąskaitoje ir kasoje bei trumpalaikės Finansinės investicijos (Ap)	≥	Kreditorinis įsiskolinimas ir laiku negrąžintos paskolos (Pk)
Debitorinis įsiskolinimas ir greito likvidumo Atsargos (Ad)	≥	Trumpalaikiai įsipareigojimai ir trumpalaikės paskolos (Pt)
Atsargos ir ilgalaikės finansinės Investicijos (Aa)	≥	Ilgalaikiai įsipareigojimai ir ilgalaikiai kreditai (Pi)
Ilgalaikis turtas ir kiti aktyvai (NA)	≤	Nuosavas kapitalas (NK)

3 pav. Turto ir nuosavo kapitalo su įsipareigojimais priklausomybė

Kaip matome iš aukščiau pateikto 3 paveikslo, turtas surūšiuojamas likvidumo mažėjimo tvarka, o įsipareigojimai jų padengimo trukmės didėjimo tvarka, o paskui tarp jų nustatoma sekanti priklausomybė:

- ✓ pinigai sąskaitoje ir kasoje bei trumpalaikės finansinės investicijos (greitai likvidūs aktyvai) turi būti ne mažesni kaip atitinkamos įmonės kreditorinis įsiskolinimas ir laiku negrąžintos paskolos ($Ap \geq Pk$);
- ✓ debitorinis įsiskolinimas ir greito likvidumo atsargos (likvidūs aktyvai) turi būti ne mažesni už įmonės trumpalaikius įsipareigojimus ir trumpalaikes paskolas ($Ad \geq Pt$);
- ✓ trečioji aktyvų grupė - atsargos ir ilgalaikės finansinės investicijos (mažai likvidūs aktyvai) turi viršyti ilgalaikius įsipareigojimus ir ilgalaikius kreditus ($Aa \geq Pi$).

Ketvirtoji sąlyga turi gilią ekonominę prasmę, ji reikalauja, kad įmonė turėtų tam tikrą nuosavo kapitalo dalį apyvartoje. Jeigu yra įvykdytos pirmos trys sąlygos, tai savaime

[40] Савицкая Г.В. Анализ хозяйственной деятельности предприятия. Минск, 1997. Р.48.

užtikrinama ir ketvirtoji, todėl galima sakyti, kad įmonės likvidumą garantuoja trys iš keturių aukščiau nurodytų sąlygų.

Pagal tokiu būdu suformuotas grupes galime apskaičiuoti atitinkamus likvidumo koeficientus, kurie šiek tiek skiriasi nuo jau tradicinių nagrinėtų likvidumo rodiklių:

$$\textit{Kritinis likvidumas}^{41} = \frac{\textit{Greito likvidumo aktyvai}}{\textit{Skubūs įsipareigojimai}} \qquad (6)$$

Atliekant įmonės veiklos finansinę analizę, kritinis likvidumas apskaičiuojamas kaip greito likvidumo aktyvų ir skubių įsipareigojimų santykis. Palyginus su tradiciniu kritinio likvidumo koeficientu, vardiklyje yra panaudojami ne visi trumpalaikiai įsipareigojimai, o tik skubūs, kurie turi būti įvykdyti per artimiausią laiką. Net jeigu įmonėje pastebimas pinigų ir greitai likvidžių aktyvų padidėjimas, įmonės likvidumo padėtis gali pablogėti. Tai gali būti susijus su dar didesniu skubių įsipareigojimų padidėjimu, tokiu būdu liktų padengta tik tam tikra skubių įsipareigojimų dalis ir pažeistas įmonės balanso likvidumas.

Remiantis balanso likvidumo analizės metodika, greitojo likvidumo rodiklis atrodytų taip:

$$\textit{Greitas likvidumas}^{42} = \frac{\textit{Greito likvidumo aktyvai} + \textit{Likvidūs aktyvai}}{\textit{Skubūs įsipareigojimai} + \textit{Trumpalaikiai įsipareigojimai}} \qquad (7)$$

Aptarkime greitojo likvidumo koeficientą. Greitojo likvidumo koeficientas pagal 7 formulę apskaičiuojamas kaip santykis greitojo likvidumo ir likvidžių aktyvų sumos su skubių ir trumpalaikių įsipareigojimų suma. Jeigu greitojo likvidumo koeficientas yra mažesnis už 1, galima daryti išvadą, kad įmonė negali įvykdyti visų skubių ir trumpalaikių įsipareigojimų. Vadinasi įmonė turėtų ieškoti papildomų finansinių išteklių. Dažniausiai tokiais ištekliais būna trumpalaikės banko paskolos arba sąskaitos kreditavimo paslaugos.

Bendrojo likvidumo koeficientas pagal balanso likvidumo analizės metodiką, apskaičiuojamas kaip ir tradicinis bendrojo likvidumo koeficientas (žr. 2 formulę). Net jeigu bendrasis likvidumo rodiklis yra pakankamas, reikėtų suabejoti tokios įmonės likvidumu. Mūsų nuomone, toks griežtas vertinimas susijęs su tuo, kad vienos likvidumo grupės aktyvų perteklius faktiškai negali kompensuoti kitos grupės aktyvų trūkumo, nes realioje mokėjimų situacijoje mažiau likvidūs aktyvai negali pakeisti likvidžių.

[41] Šlekienė D., Klimavičienė I. Įmonės veiklos finansinis įvertinimas. Kaunas: Technologija, 1999.P.88.

[42] Ten pat.

Įmonės balanso likvidumo vertinimas pagal aukščiau aptartus bendrojo, greitojo ir kritinio likvidumo rodiklius, kuriuos siūlo D. Šlekienė ir I. Klimavičienė, mūsų nuomone vis dėlto nėra labai tikslus, nes aktyvų likvidumo terminai čia tik sąlyginai sugretinami su įsipareigojimų terminais, todėl analizuojant detaliau reikėtų sugrupuoti aktyvus ir pasyvus ne pagal bendrąjį likvidumo požymį, o pagal konkrečius padengimo bei realizavimo terminus. Pavyzdžiui, galima būtų palyginti trisdešimties dienų kreditorinius įsipareigojimus su trisdešimties dienų trukmės vertybiniais popieriais, įskaitant jų apmokėjimo trukmę. Taip pergrupuoti galima tik atliekant vidinę analizę, o tai sudarytų problemas išorės finansinės analizės vartotojams.

2.3. Likvidumo rodiklių riziką įtakojantys veiksniai, ryšys su kitais finansiniais rodikliais

Likvidumo rodikliai ne visai tiksliai parodo įmonės likvidumo būklę, todėl reikėtų ištirti likvidumo rodiklių riziką, ją įtakojančius veiksnius ir rodiklius, kurie papildo įmonės likvidumo būklės vertinimą. Tam ir bus skirtas šis baigiamojo darbo poskyris.

Rizika yra neišvengiama ūkininkavimo sąlyga. Rizika yra neatskiriamas bet kurios žmogaus ūkinės veiklos elementas. Kadangi jos išvengti neįmanoma, būtina mokėti ją įvertinti ir minimizuoti. Dažniausiai rizika suvokiama, kaip nepageidaujamo įvykio galimybė.

Kalbant apie likvidumo riziką, tampa svarbu ar įmonės turtas yra pakankamai likvidus, kaip greitai jis gali būti paverstas pinigais ir ar jo užteks įmonės įsipareigojimams padengti.

Pagal *auksines balanso taisykles*[43] įmonės likvidumas pakankamas, jei trumpalaikis turtas didesnis arba lygus trumpalaikiams įsipareigojimams:

$$AA \geq TĮ,$$

kur AA – trumpalaikis turtas (apyvartiniai aktyvai),

TĮ – trumpalaikiai įsipareigojimai.

Tai reiškia, kad $\frac{AA}{TĮ}$ turi būti > 0.

Jeigu AA-TĮ = NAK, t.y. nuosavas kapitalas trumpalaikiams turtui finansuoti, tai

$$AA\text{-}TĮ \geq 0 \text{ arba } AA\text{-}TĮ = NAK \geq 0.$$

Padalinus abi nelygybes puses iš TĮ, gaunama:

[43] Бочаров В.В. Финансовый анализ. Санкт-Петербург: Питер, 2001. P.236.

$$\frac{AA}{TĮ} - 1 = \frac{NAK}{TĮ} \rightarrow \frac{AA}{TĮ} = 1 + \frac{NAK}{TĮ}.$$

Taip buvo atrasta „vertikali“ padengimo taisyklė, kuri skelbia, kad, siekiant užtikrinti įmonės likvidumą ir sumažinti riziką, dalis nuosavo kapitalo turi būti skiriama trumpalaikiam turtui finansuoti. Kokią dalį trumpalaikio turto įmonė privalo finansuoti nuosavomis lėšomis, kad užtikrintų gerą finansinę būklę, vienareikšmiškai atsakyti sunku. Teoriškai įrodyta, kad esant didelei nuosavo apyvartinio kapitalo apimčiai, likvidumo rizika mažėja. Praktikoje ši priklausomybė yra sudėtingesnė, nes visos trumpalaikio turto dalys nevienodai likvidžios. Įmonė turi siekti didesnio nuosavo apyvartinio kapitalo, t.y. trumpalaikio turto ir trumpalaikių įsipareigojimų skirtumo, kuriam esant nuosavas apyvartinis kapitalas visada išlieka teigiamas.

Trumpalaikiam turtui didėjant sparčiau negu įsipareigojimams, bendrojo likvidumo rodiklių reikšmė didėja. Tai gali sąlygoti atsargų, gautinų sumų, grynųjų pinigų padidėjimas. Jeigu vienodu dydžiu padidėja trumpalaikis turtas ir trumpalaikiai įsipareigojimai, tada bendrasis likvidumo rodiklis sumažėja tuo atveju, jeigu jis buvo didesnis už vienetą ir atvirkščiai. Praktikoje pasitaiko atvejų, kai įmonių vadovai mėgina manipuliuoti finansinėmis operacijomis, norėdami pagerinti likvidumo rodiklius. Pavyzdžiui, ataskaitinio laikotarpio pabaigoje įmonė, pirkdama prekes kreditan, gali sumažinti bendrojo likvidumo koeficientą ir pasikelti jo lygį, mažesnį už 1, arba atidedama pirkimus, ji padaryti didesnį už 1. Panašiai įmonė gali elgtis ir su paskolomis.

Likvidumo sumažėjimo riziką gali lemti ne tik aktyvų, bet ir pasyvų pokyčiai, todėl skiriamos dvi likvidumo sumažėjimo rizikos iš kairės ir iš dešinės.[44]

Riziką iš kairės lemia aktyvų pokyčiai:

- ✓ nuosavų kreditinių išteklių sumažėjimas. Šią riziką sąlygoja prekių pardavimas kreditan. Debitorinis įsiskolinimas turi dvejopą kilmę. Viena vertus, normalus debitorinio įsiskolinimo didėjimas liudija apie didėjančias būsimas pajamas, t.y. ir likvidumo padidėjimą. O kita vertus, įmonė negali atlaikyti per didelio debitorinio įsiskolinimo, nes tai lėšų įšaldymas, t.y. likvidumo sumažėjimas;
- ✓ nepakankamos atsargos. Įmonė turi apsirūpinti būtinomis žaliavų atsargomis ir turėti tam tikrą gatavos produkcijos asortimentą sandėlyje, kad galėtų laiku patenkinti visus užsakovus;
- ✓ per dideli trumpalaikiai aktyvai. Kadangi aktyvų apimtis tiesiogiai susijusi su išlaidomis, tai per didelis jų kiekis sumažina pajamas. Aktyvų perteklius gali

[44] Šlekienė D., Klimavičienė I. Įmonės veiklos finansinis įvertinimas. Kaunas: Technologija. P.91.

susidaryti dėl užsigulėjusių prekių sandėlyje, įpročio „turėti atsargas“ ir pan., o tai vėl gi veda prie likvidumo sumažėjimo.

Taip pat galima nurodyti keletą rizikos iš dešinės priežasčių:

- ✓ didelis kreditorinis įsiskolinimas. Galimas atvejis, kad įmonė užsakė daugiau žaliavos, nei reikėjo tuo periodu, o kredito terminui pasibaigus neturėjo pakankamai lėšų atsiskaityti su kreditoriais;
- ✓ neoptimalus trumpalaikių ir ilgalaikių paskolų santykis. Einamieji aktyvai yra padengiami kreditoriniais įsiskolinimais ir pastoviu kapitalu. Ilgalaikių finansavimo šaltinių panaudojimas gali išgelbėti įmonę nuo likvidumo sumažėjimo.
- ✓ dideli ilgalaikiai įsipareigojimai. Normaliomis ekonominėmis sąlygomis šis finansavimo šaltinis gana brangus. Didelė jo dalis reikalauja ir didelių finansinių išlaidų. Kita vertus, per didelė trumpalaikių įsiskolinimų dalis – didina likvidumo sumažėjimo riziką.

Likvidumo riziką lemia tiek pasyvų, tiek aktyvų pokyčiai. Būtų netikslinga, vertinant įmonės likvidumą, remtis tik pagrindinių likvidumo rodiklių apskaičiavimu.

Analizuojant likvidumo rodiklius, nepakanka vien tik įvertinti jų lygį, bet būtina ištirti tų koeficientų apskaičiuojamuosius elementus, jų struktūrą ir kitimo tendencijas. Visi trumpalaikio turto elementai turi būti nagrinėjami glaudžiame sąryšyje su įsipareigojimų didėjimo tempais.

Mūsų nuomone, ypač didelį dėmesį reikėtų skirti gautinų sumų analizei, nes jei gautinų sumų lyginamasis svoris didėja, tai gali rodyti įmonės nemokių klientų padidėjimą, o tai savo ruožtu ir likvidumo sumažėjimą. Gautinų sumų analizė gali būti paremta gautinų sumų apyvartumo rodiklių kartais ir dienomis apskaičiavimu:

$$\textit{Gautinų sumų apyvartumas, (kartais)}^{45} = \frac{\textit{Pardavimo pajamos}}{\textit{(Gautinos sumos metų pradžioje + Gautinos sumos metų pabaigoje)/2}} \quad (8)$$

Gautinų sumų apyvartumo rodiklis rodo, kiek kartų per metus įmonė surenka savo lėšas atsiskaitymų proceso metu. Didesnė rodiklio reikšmė rodo didesnį efektyvumą, mažesnė – įmonės priklausomybę nuo nemokių pirkėjų, o tai įtakoja likvidumo sumažėjimą.

[45] Daujotaitė. D. Finansinis auditas. Vilnius: Vilniau verslo vadybos mokykla, 2006. P.177.

Ne mažiau svarbus yra gautinų sumų apyvartumo rodiklis dienomis:

$$\text{Gautinų sumų apyvartumas, (dienomis)}^{46} = \frac{360}{\text{Gautinų sumų apyvartumas kartais}} \quad (9)$$

Gautinų sumų apyvartumo rodikliai rodo ne tik šio įsiskolinimo apyvartumą dienomis, bet informuoja apie įmonės mokėjimų politiką vartotojų atžvilgiu, apie atsiskaitymų sėkmę. Suprantama, kad kuo greičiau pirkėjai atsiskaito su įmone, tuo greičiau įmonė atgauna pinigus, tai sąlygoja likvidumo didėjimą. Rinkos ekonomikos šalyse neišieškoto įsiskolinimo riba laikomi 1 ar 2 mėnesiai.

Likvidumo sumažėjimo riziką gali lemti ir pernelyg didelis atsargų kaupimas. Atsargų lyginamojo svorio didėjimo priežastys gali būti tos, kad įmonė yra sukaupusi daug atsargų ir jų nesugeba panaudoti. Kita priežastis gali būti ta, kad įmonė numato plėsti savo veiklą ir kaupia daugiau atsargų. Tam, kad išsiaiškintume, kuri priežastis yra tikroji, reikia atsargų augimą lyginti su pardavimų dinamikos tempais. Tokiam palyginimui atlikti gali būti panaudojami atsargų apyvartumo rodikliai, kurie parodo įmonės atsargų naudojimo efektyvumą:

$$\text{Atsargų apyvartumas, (kartais)}^{47} = \frac{\text{Parduotos produkcijos savikaina}}{\text{(Atsargos metų pradžioje + Atsargos metų pabaigoje)/2}} \quad (10)$$

Atsargų apyvartumo rodiklis rodo, kiek kartų per metus buvo atnaujintos atsargos. Teigiamai vertinamas didelis atsargų apyvartumas, t.y. kai atsargos iš daiktinio pavidalo kuo greičiau įgyja piniginį pavidalą, tai parodo įmonės atsargų likvidumą.

Atsargų apyvartumo dienomis rodiklis atskleidžia kiek dienų atsargos būna įmonėje:

$$\text{Atsargų apyvartumas, (dienomis)}^{48} = \frac{360}{\text{Atsargų apyvartumas kartais}} \quad (11)$$

Analizuojant atsargų apyvartumą dienomis, svarbu nustatyti jo kitimo priežastis. Didelis apyvartumo dienomis rodiklis esti tuomet, kai parduodama produkciją neturi paklausos, kai blogai organizuojamas pardavimas, o tai įtakoja likvidumo rizikos sumažėjimą.

[46] Kancerevyčius G. Finansai ir investicijos. Kaunas: Smaltijos. 2004. P.130.

[47] Bagdžiūnienė V. Įmonių veiklos planavimas ir analizė. Vilnius: Conto Litera, 2005. P.147.

[48] Kancerevyčius G. Finansai ir investicijos. Kaunas: Smaltijos, 2004. Ten pat.

Likvidumo sumažėjimo riziką gali lemti ir per didelis kreditorinis (mokėtinų sumų) įsiskolinimo padidėjimas. Mokėtinų sumų apyvartumo rodiklis informuoja apie įmonės atsiskaitymų politiką ir rodo, per kiek laiko vidutiniškai įmonė atsiskaito su kreditoriais:

$$\textit{Mokėtinų sumų apyvartumas (dienomis)}^{49} = \frac{360}{\textit{Mokėtinų sumų apyvartumas kartais}} \quad (12)$$

Mokėtinų sumų (kreditorinis) įsiskolinimas rinkos šalyse dažniausiai lyginamas su gautinų sumų (debitoriniu) įsiskolinimu, nes priešingų atveju, lėšos yra atitraukiamos iš įmonės veiklos, o tai tolygu apyvartinio kapitalo sumažėjimui, vadinasi ir likvidumo sumažėjimui.

Su apyvartinio kapitalo analize yra siejamas santykinis rodiklis, padedantis įvertinti įmonės apsirūpinimą apyvartiniu kapitalu. Tai grynojo apyvartinio kapitalo koeficientas, apskaičiuojamas kaip apyvartinio kapitalo lyginamasis svoris turto sumoje:

$$\textit{Grynojo apyvartinio kapitalo koeficientas}^{50} = \frac{\textit{Grynasis apyvartinis kapitalas}}{\textit{Turtas}} \quad (13)$$

Santykinai aukštesnis rodiklis rodo aukštesnį turto likvidumo lygį. Jeigu įmonė turi teigiamą grynąjį apyvartinį kapitalą, vadinasi, ji turi ir pakankamai finansinių išteklių tolesnei veiklai. Kuo šis dydis didesnis, tuo greičiau gaunami pinigai, kuriuos įmonė moka darbuotojams, tiekėjams, biudžetui, akcininkas ar kitiems.

Likvidumo sumažėjimo riziką įtakoja ir neoptimalus trumpalaikių ir ilgalaikių įsipareigojimų santykis. Įmonės likvidumo vertinimas turi būti paremtas įmonės turimų įsipareigojimų tyrimu, jų lyginamojo svorio bendroje įmonės nuosavybėje nustatymu, papildomų santykinių rodiklių apskaičiavimu:

$$\textit{Trumpalaikio įsiskolinimo koeficientas}^{51} = \frac{\textit{Trumpalaikiai įsipareigojimai}}{\textit{Turtas}} \quad (14)$$

$$\textit{Ilgalaikio įsiskolinimo koeficientas}^{52} = \frac{\textit{Ilgalaikiai įsipareigojimai}}{\textit{Turtas}} \quad (15)$$

[49] Daujotaitė. D. Finansinis auditas. Vilnius: Vilniau verslo vadybos mokykla, 2006. P.177.

[50] Kancerevyčius G. Finansai ir investicijos. Kaunas: Smaltijos, 2004. P.129.

[51] Ермолович Л.Л., Сивчик Л.Г. Анализ хозяйственной деятельности предприятия. Минск: Экоперспектива, 2001. P.576.

[52] Bagdžiūnienė V. Finansinių ataskaitų analizė. Vilnius: Conto Litera, 2005. P.71.

Trumpalaikis įsiskolinimo koeficientas (žr. 14 formulę) parodo, kokia įmonės turto dalis finansuojama trumpalaikėmis skolomis. Ši koeficientą rekomenduoja skaičiuoti Lietuvos statistikos departamentas, nurodydamas, kad jis vertinamas gerai, jeigu sudaro 20-40 procentų[53].

Ilgalaikio įsiskolinimo koeficientas (žr. 15 formulę) atitinkamai parodo, kokia turto dalis finansuojama ilgalaikėmis skolomis. Šio rodiklio rekomenduojamos ribos: labai geras, jeigu mažesnis negu 30 proc ir gerai, jeigu neviršija 50 proc. Jeigu ilgalaikių skolų sąskaita didėja įmonės turtas, tai mažina trumpalaikių skolų negražinimo rizika, didėja įmonės likvidumas.

Finansų vadybos teorijoje teigiama, kad siekiant sumažinti likvidumo riziką, turi vykti einamųjų įsiskolinimų minimizavimas[54]. Tai užtikrina likvidumą, tačiau tokiai strategijai įgyvendinti reikia didelio nuosavo kapitalo arba panaudoti ilgalaikius finansavimo šaltinius. Normaliomis ekonominėmis sąlygomis pastarasis finansavimo šaltinis gana brangus, todėl reikėtų tuo pačiu įvertinti įmonės veiklos pelningumą, ar įmonė pajėgi naudoti ilgalaikio finansavimo šaltinius, t.y. įvertinti įmonės ilgalaikį mokumą.

Finansavimo išlaidų minimizavimą galėtų užtikrinti trumpalaikės paskolos. Kita vertus, per didelė trumpalaikių įsiskolinimų dalis – didina likvidumo sumažėjimo riziką. Vertinant įmonės likvidumo riziką, turi būti išlaikomas optimalus trumpalaikių ir ilgalaikių įsipareigojimų santykis, atsižvelgiant į pačios įmonės pajėgumus.

Įmonė, rinkdamasi finansavimo strategiją turėtų siekti garantuoti likvidumą, o pagrindinė to sąlyga, kaip jau žinome, yra tokia: „neapyvartinius aktyvus ir pastovią apyvartinių aktyvų dalį turi padengti ilgalaikiai pasyvai“[55].

Finansų vadybos teorijoje yra minimos konservatyvi, agresyvi ir kompromisinė finansavimo strategijos[56], kurios skiriasi tuo, kad kintamai trumpalaikio turto (trumpalaikis turtas reikalingas tam tikrais veiklos momentais) daliai padengti yra panaudojami skirtingi finansavimo šaltiniai.

Agresyvi finansavimo strategija tai tokia, kai ilgalaikiais pasyvais padengimas ilgalaikis turtas ir minimali trumpalaikio turto dalis. Įmonė stengiasi sumažinti nuosavo kapitalo panaudojimą apyvartoje, kad laisvas lėšas galėtų pelningai investuoti. Šiuo atveju įmonės likvidumo rizika didėja, kadangi nuosavo apyvartinio kapitalo reikšmė artėja prie nulio.

---

[53] http://www.stat.gov.lt/uploads/docs/std_imoniu_finansiniai_rodikliai.xls; prisijungimo laikas: 2007 09 24.

[54] Šlekienė D., Klimavičienė I. Įmonės veiklos finansinis įvertinimas. Kaunas; Technologija, 1999. P.81.

[55] Ten pat.

[56] Абрютина Н.С. Анализ финансово-экономической деятельности предприятия. Москва: Дело и сервис, 2000. P.256.

Konservatyvi strategija siūlo kintamą trumpalaikio turto dalį taip pat padengti ilgalaikiais pasyvais, t.y. be trumpalaikių įsipareigojimų. Aišku, šiuo atveju nėra likvidumo rizikos, tačiau tai daugiau teorinis modelis.

Kompromisinė strategija[57] reikalauja, kad nuosavas apyvartinis kapitalas būtų teigiamas. Šiuo atveju pagrindinės priemonės, kad pastovi trumpalaikio turto ir vidutiniškai pusė kintamojo trumpalaikio turto dalis būtų padengiami ilgalaikiais pasyvais. Ši strategija numato ilgalaikių pasyvų palaikymą pastoviame lygyje. Pagal šią strategiją galimas apyvartinių lėšų perteklius, kuris turės įtakos pelnui, tačiau likvidumas užtikrinamas visada. Nuo apyvartinio kapitalo strategijos pasirinkimo gali priklausyti ir įmonės likvidumo užtikrinimas.

Apibendrinant visą aukščiau pateiktą informaciją, galima teigti, kad atliekant įmonės likvidumo analizę, nepakanka tik įvertinti likvidumo rodiklių lygį, bet būtina ištirti tų koeficientų apskaičiuojamuosius elementus. Likvidumo sumažėjimo riziką lemia tiek turto, tiek įsiskolinimų pokyčiai, todėl turi būti atliekama detalesnė šių elementų analizė, pradedant jų lyginamojo svorio nustatymu, kitimo tendencijų įvertinimu, tą kitimą lėmusių veiksnių įvertinimu bei tokių santykinių rodiklių, kaip veiklos efektyvumo, aktyvų apyvartumo ir trumpalaikio ir ilgalaikio įsiskolinimo įvertinimu, bendros įmonės trumpalaikio turto finansavimo struktūros įvertinimu.

2.4. Įmonės finansinės būklės lygis, įvertinus likvidumo, mokumo ir jų rizikos ryšius

Kiekvienas verslas yra susijęs su tam tikra rizika, kuri apima tiek įmonės mokumo užtikrinimą, tiek sugebėjimą iš savo ūkinės-gamybinės veiklos gauti pinigų. Įmonės mokumas parodo jos finansinę būklę ir skiriasi nuo įmonės veiklos efektyvumą apibūdinančio pelningumo.

Įmonės mokumas – tai galimybė vykdyti trumpalaikius ir ilgalaikius įsipareigojimus turimomis mokėjimo priemonėmis[58]. Įmonė laikoma mokia, jei nagrinėjamu laikotarpiu mokėjimo priemonių turi ne mažiau nei įsipareigojimų. Tačiau įmonės mokumas priklauso nuo turimų mokėjimų priemonių likvidumo.

Priklausomai nuo to, ar greitai įmonė sugeba turtą paversti pinigais, galimi įvairūs turto likvidumo, o kartu ir įmonės mokumo laipsniai. Todėl įmonės turto likvidumas tampriai susijęs su įmonės mokumo užtikrinimu.

[57] Šlekienė D., Klimavičienė I. Įmonės veiklos finansinis įvertinimas. Kaunas: Technologija. P.104.

[58] Daujotaitė D. Finansinis auditas. Vilnius: Vilniau verslo vadybos mokykla, 2006. P.174.

V.Kovaliovo[59] sukurtoje likvidumo rizikos įvertinimo metodikoje įmonę siūloma laikyti nemokia, jeigu apskaičiuotas bendrasis likvidumas mažesnis nei 2, o nuosavo kapitalo dalis trumpalaikiame turte mažesnė nei 0,1. Pagal šią metodiką įmonės mokumą (likvidumą) nusako tokie rodikliai[60]:

$$\textit{Bendrasis likvidumas } (L_b) = \frac{\textit{Trumpalaikis turtas}}{\textit{Trumpalaikiai įsipareigojimai}} \qquad (16)$$

ir

$$K_{nak} = \frac{\textit{Nuosavas kapitalas} - \textit{Ilgalaikis turtas}}{\textit{Trumpalaikis turtas}}, \qquad (17)$$

kur K_{nak} – nuosavo kapitalo dalis trumpalaikiame turte.

Teoriškai galimi keturi skirtingi L_b ir K_{nak} deriniai:

$L_b > 2$, $K_{nak} > 0,1$;

$L_b < 2$, $K_{nak} > 0,1$;

$L_b > 2$, $K_{nak} < 0,1$;

$L_b < 2$, $K_{nak} < 0,1$;

Akivaizdu, kad koeficientų reikšmės priklauso nuo pasyvo struktūros. Mažos K_{nak} (nuosavo kapitalo dalis trumpalaikiame turte) reikšmės gali būti gautos, esant santykiškai mažai nuosavų lėšų daliai finansavimo šaltiniuose arba esant praktiškai lygioms apyvartinio kapitalo ir trumpalaikių įsipareigojimų reikšmėms.

Kaip rodo praktika, sąlyga dėl bendrojo likvidumo dydžio, t.y. $L_b > 2$, yra neįvykdoma daugeliui įmonių. Statistikos departamento prie LR Vyriausybės duomenimis[61] už 2007 metų antrą ketvirtį bendrojo likvidumo reikšmė priklausomai nuo verslo profilio buvo:

- ✓ apdirbamoji gamyba – 1,5;
- ✓ maisto produktų ir gėrimų gamyba – 1,29;
- ✓ chemikalų ir chemijos pramonės gaminių gamyba – 1,46;
- ✓ mašinų ir įrangos gamyba – 1,52;
- ✓ statyba – 1,51.

Bendrojo likvidumo rodiklis skirtingose verslo šakose svyruoja, tačiau nepasiekia reikiamos ribos, o tai pagal V.Kovaliovo metodiką, leidžia kalbėti apie įmonių nesugebėjimą

[59] Ковалев В.В. Финансовый анализ: управление капиталом. Выбор инвестиций. Анализ отчетности. Москва: Финансы и статистика, 1995. P. 285-294.

[60] Šlekienė D., Klimavičienė I. Įmonės veiklos finansinis įvertinimas. Kaunas: Technologija, 1999. P.92.

[61] http://www.stat.gov.lt/uploads/docs/std_imoniu_finansiniai_rodikliai.xls, prisijungimo laikas: 2007 09 24.

vykdyti savo įsipareigojimų. Tai, mūsų nuomone, leidžia abejoti tokios siūlomos metodikos teisingumu.

Jeigu yra pagrindas pripažinti balansą nepalankiu, tolesni spendimai pasak V.Kovaliovo gali būt grindžiami koeficientu K_m, apskaičiuotu mokumo atkūrimu periodo pabaigoje.

Šiuo atveju mokumas gali būti apskaičiuotas pagal formulę[62]:

$$K_m = \frac{Lpb + \frac{Y}{T} * (Lpb - Lpr)}{2}, \quad (18)$$

kur L_{pr} – bendrasis likvidumas ataskaitinių metų pradžioje,

L_{pb} – bendrasis likvidumas ataskaitinių metų pabaigoje,

T – analizuojamo laikotarpio trukmė (gali būti 12 mėn.),

Y – atkūrimo periodas (mėnesiais).

Sprendimus dėl mokumo atkūrimo įmonė turi daryti tuo atveju, kai $K_m < 1$.

Kokie yra likvidumo atkūrimo veiksniai? Iš L_b (žr. 16 formulę) apskaičiavimo formulės matyti, kad jo dinamišką augimą galima užtikrinti mažinant kreditorinį įsiskolinimą, arba apyvartinis kapitalas turi didėti sparčiau nei kreditoriniai įsiskolinimai. Iš balanso logikos aišku, kad kreditorinis įsiskolinimas negali sumažėti savaime – jo sumažėjimas visada susijęs su tam tikru aktyvų (visų pirma pinigų) sumažėjimu. Vienintelė reali galimybė atkurti likvidumą – didinti trumpalaikį turtą nuosavomis lėšomis gauto pelno sąskaita.

Atliekant įmonės finansinės būklės įvertinimą, labai svarbu laiku įvertinti tiek įmonės sugebėjimą laiku vykdyti įsipareigojimus, tiek, ar įmonei nekyla bankroto grėsmė. O tai turi būti atliekama nuolat stebint finansinius (ypač likvidumo bei mokumo) rodiklius.

Atlikta nemažai bandymų siekiant rasti kompleksinį įmonės būklės indikatorių. Didžiausių laimėjimų šioje srityje yra pasiekęs Edvardas Altmanas, atradęs kreditinio pajėgumo indeksą[63].

Pradžioje buvo daroma prielaida, kad įmonės bankrotą galima prognozuoti dviem rodikliais: likvidumo koeficientu (K_l) ir finansinės priklausomybės koeficientu (K_{fp}). Tarp šių dviejų koeficientų buvo sudaryta tiesinė priklausomybė[64]:

$$Z = a_0 + a_1 K_l + a_2 K_{pf},$$

kur Z – bankroto ribos rodiklis,

a_0 – pastovioji dedamoji,

[62] Ковалев В.В. Финансовый анализ: управление капиталом. Выбор инвестиций. Анализ отчетности. Москва: Финансы и статистика, 1995. P. 285-294.

[63] Šlekienė D., Klimavičienė I. Įmonės veiklos finansinis įvertinimas. Kaunas: Technologija. P.92.

[64] Ten pat.

K_l – likvidumo koeficientas,

K_{pf} – finansinės priklausomybės koeficientas,

a_1, a_2 – parametrai, parodantys koeficiento įtaką įmonės bankrotui.

Apdorojus tyrimo duomenis, buvo gauta tokia funkcijos priklausomybė:

$$Z^{65} = 0{,}3877 - 1{,}0736\, K_l + 0{,}0579\, K_{pf.} \qquad (19)$$

Jeigu Z = 0, bankroto tikimybė yra 50 %;

Jei Z < 0, tai bankroto tikimybė mažesnė kaip nei 50 %;

Jei Z > 0, tai bankroto tikimybė didėja didėjant Z reikšmei.

Akivaizdu, kad įmonės bankroto tikimybė tuo mažesnė, kuo didesnis likvidumo koeficientas ir kuo mažesnė finansinė priklausomybė. Ir atvirkščiai, bankroto tikimybė tuo didesnė, kuo mažesnis yra likvidumas ir kuo didesnė finansinė priklausomybė.

Vėliau praktika parodė, kad du koeficientai negali pilnai atsispindėti įmonės būklės, todėl gauti tyrimų rezutatai turi tam tikrų nukrypimų.

Prognozavimas pagal du koeficientus nėra tikslus, nes neatsižvelgiama į tokius svarbius rodiklius kaip pelningumas, aktyvų apyvartumas ir pan.

Tolesnių tyrimų metu buvo atrinkti penki svarbiausieji rodikliai, kuriais remiantis ir buvo sudaryta daugiafaktorinė regresinė lygybė. Altmano indeksas[66] – tai atitinkamų finansinių rodiklių funkcija (Z):

$$Z = 1{,}2\,\frac{\text{Grynasis apyvartinis kapitalas}}{\text{Visas turtas}} + 1{,}4\,\frac{\text{Nepaskirstytas pelnas}}{\text{Visas turtas}} + 3{,}3\,\frac{\text{Pelnas prieš palūkanas ir mokesčius}}{\text{Visas turtas}} + 0{,}6\,\frac{\text{Nuosavybės rinkos vertė}}{\text{Skolos balansinė vertė}} + 0{,}99\,\frac{\text{Pardavimai}}{\text{Visas turtas}} \qquad (20)$$

Jei Z < 2,675, galima teigti, jog artimiausiu laiku (per 2-3 metus) įmonės laukia bankrotas;

Jei Z > 2,675, įmonės finansinė būklė stabili.

Įmonės finansinę būklę įtakoja tiek nuosavų apyvartinių lėšų dalies aktyvuose rodiklis (likvidumo rodiklis), tiek nuosavo kapitalo padengimo koeficientas (mokumo rodiklis). Tačiau

[65] Šlekienė D., Klimavičienė I. Įmonės veiklos finansinis įvertinimas. Kaunas: Technologija, 1999. P.93.

[66] Kancerevyčius G. Finansai ir investicijos. Kaunas: Smaltijos, 2004. P.136.

be šių rodiklių turi būti įvertintas ir aktyvų pelningumas, bei aktyvų grąža. Šiuo atveju įmonės finansinės būklės įvertinimas paremtas įvairių santykinių rodiklių apskaičiavimu.

Vertinant įmonės finansinę būklę ir bankroto galimybę, būtų neteisinga vertinti tik mokumo ir likvidumo rodiklius. Kaip apie įmonės likvidumą būklę, negalima spręsti tik iš apskaičiuotų pagrindinių likvidumo rodiklių, taip ir įmonės būklės įvertinimas turi būti paremtas įvairiais santykiniais rodikliais. Reikia įvertinti tiek įmonės turto, tiek nuosavybės kitimo tendencijas, kitimą lėmusius veiksnius, apskaičiuoti kitus santykinius apyvartumo, pelningumo, veiklos efektyvumo rodiklius. Tik visapusė analizė gali duoti tikrą įmonės finansinės būklės vaizdą.

3. UAB „X“ FINANSINĖ ANALIZĖ REMIANTIS LIKVIDUMO RODIKLIŲ DUOMENIMIS

3.1. UAB „X“ veiklos pristatymas

Šioje praktinėje darbo dalyje, remiantis pateiktais bei išnagrinėtais teoriniais aspektais bus atlikta pasirinktos įmonės, UAB „X“, finansinės veiklos analizė, įvertinti pagrindiniai likvidumo rodikliai, jų kitimo tendencijos ir ištirti tą kitimą lėmę veiksniai. Visi skaičiavimai atlikti remiantis UAB „X“ finansinių ataskaitų duomenimis (žr. Priedus).

Trumpai apie analizuojamą įmonę.

UAB „X“ įkurta 1991 m. Pirmaisiais veiklos metais bendrovė užsiėmė mažmenine automobilių reikmenų prekyba, o vėliau plečiantis prekybos apimčiai ir didėjant asortimentui, pradėta vystyti ir didmeninė prekyba.

Pagrindinė UAB „X“ veiklos kryptis – prekyba automobilių eksploataciniais reikmenimis. Pirmi didmeninės prekybos produktai buvo KROON-OIL alyvos, FRAM filtrai ir GOODYEAR padangos. Kiekvienais metais produktų asortimentas augo ir šiuo metu UAB „X”, išlaikydama tą pačią kryptį, prekiauja žinomiausių gamintojų, tokių kaip GOODYEAR, DUNLOP, MICHELIN, BRIDGESTONE, SAVA, COOPER, HANKOOK, AVON padangomis, AUTEC ratlankiais, PHILIPS lemputėmis, BENDIX stabdžių sistemos detalėmis, NGK uždegimo ir kaitinimo žvakėmis ir t.t.

UAB „X“ klientai yra skirstomi į tris grupes: fiziniai asmenys, juridiniai asmenys (galutiniai vartotojai) ir perpardavinėtojai (didmenininkai). Su fiziniais asmenimis yra sudaromos sutartys dėl paliekamų padangų saugojimo ir kaupiamųjų nuolaidų kortelių įsigijimo. Apmokėjimas vyksta betarpiškai įsigyjant prekes arba paslaugas. Antra grupė – galutiniai vartotojai. Tai įmonės, turinčios automobilių parkus ir prekes naudojančios tik savo reikmėms. Su jomis sudaromos sutartys perkamoms paslaugoms ir prekėms su apmokėjimo terminu iki 15 dienų. Trečia grupė – didmenininkai. Sutartyse nurodomas apmokėjimo terminas iki 30 dienų. Visose sutartyse yra numatyti ne laiku įvykdomo apmokėjimo delspinigiai ir skolų išieškojimo kaštai UAB „X“ naudai.

Pirkėjų nemokumui mažinti yra taikomos šios priemonės: UAB „X“ naudoja kompiuterinę prekių paskirstymo ir realizacijos apskaitos programą, kuri blokuoja prekių pardavimus įsiskolinusiems klientams; pardavėjų ir vadybininkų darbo rezultatai yra apskaitomi nuo atliktų pardavimų; įsteigtas kreditų valdymo vadybininko etatas. Taip pat yra sudarytos sutartys dėl skolininkų monitoringo ir skolų išieškojimo su tokias paslaugas teikiančiomis įmonėmis.

UAB „X” turi prekybinius centrus didžiausiuose Lietuvos miestuose (Vilniuje, Kaune, Klaipėdoje), kuriuose yra padangų ir tepalų keityklos.

UAB „X“ nuosavybės teise priklauso prekybos pastatas, esantis Trimitų g., Vilniuje. Prekybos pastato vertė – 638 000 Lt. Vertė nustatyta 2006 10 30 UAB „Inreal“ turto vertintojų. Taip pat įmonei priklauso parduotuvė, esanti Sėlių g., Vilniuje. Turtas pakankamai likvidus. Parduotuvės vertė – 1 222 000 Lt. Vertė nustatyta 2006 10 30 UAB „Inreal“ turto vertintojų.

UAB „X“ su pagrindiniais produktais užima Lietuvos rinkos dalį:

- ✓ padangos – 16 %;
- ✓ alyva – 5 %;
- ✓ filtrai – 21 %.

3.2. UAB „X“ bendra veiklos charakteristika remiantis finansinių ataskaitų duomenimis

Pasirinktos įmonės, UAB „X“, 2006-2005 m. balanso ir pelno nuostolio ataskaitų horizontalioji ir vertikalioji analizė yra pradinis, praktinis šio baigiamojo darbo aspektas. Tokį pasirinkimą įtakojo tai, kad šių rodiklių analizė negali būti atsiejama nuo bendros įmonės finansinės būklės. Tai padės plačiau pasižiūrėti į vėliau apskaičiuotus likvidumo rodiklius, atlikti jų analizę.

UAB „X“ balansų ir pelno (nuostolių) horizontalioji analizė atliekama, apskaičiuojant 2006-2005 m. duomenų tiek absoliučius (Lt), tiek ir santykinius pokyčius (%), lyginant juos su 2005 m. (žr. 1 ir 3 lenteles).

Balanso ir pelno (nuostolio) ataskaitų duomenys naudojami, atliekant ir vertikaliąją analizę. Balanso baziniu rodikliu yra laikomas turtas bei nuosavas kapitalas ir įsipareigojimai.

Atliekant pelno (nuostolio) ataskaitos vertikalią analizę, baziniu rodikliu yra laikomi pardavimai. Taip pat apskaičiuojamas ir lyginamųjų svorių pokytis lyginant su ankstesniais, t.y. 2005 m. (žr. 2 ir 4 lenteles).

Tiek balanso, tiek pelno (nuostolio) ataskaitų horizontalioji ir vertikalioji analizė padės mums įvertinti turto, kuriuo disponuoja įmonė, struktūrą, jo finansavimo struktūrą. Visa tai svarbu vertinant įmonės likvidumo rodiklius ir jų kitimo tendencijas.

1 lentelėje pateikti UAB „X“ 2006-2005 m. balanso turto dalies duomenų horizontaliosios analizės duomenys:

1 lentelė. UAB „X“ 2006-2005 m. balanso turto dalies duomenų horizontalioji analizė

Eil.Nr.	Straipsniai	Suma, Lt		Pasikeitimai (+;-)	
				Palyginus su 2005 m.	
		2006 m.	2005 m.	Lt	%
A.	**Ilgalaikis turtas**	**662 652**	**645 542**	**17 110**	**2,65**
III.	MATERIALUS TURTAS	648 895	628 059	20 836	3,32
III.2	Pastatai ir statiniai	98 090	101 740	(3 650)	-3,59
III.3	Mašinos ir įrengimai	265 485		265 485	100,00
III.4	Kitas ilgalaikis materialus turtas	285 320	526 319	(240 999)	-45,79
IV.	ILGALAIKIS FINANSINIS TURTAS	10 000	10 000		0,00
B.	**Trumpalaikis turtas**	**8 388 702**	**6 656 581**	**1 732 121**	**26,02**
I.	ATSARGOS IR NEBAIGTOS VYKDYTI SUTARTYS	5 687 503	4 629 291	1 058 212	22,86
I.1	Atsargos	4 968 702	3 941 564	1 027 138	26,06
I.2	Išankstiniai apmokėjimai	633 956	687 727	(53 771)	-7,82
I.3	Nebaigtos vykdyti sutartys	84 845		84 845	100.00
II.	PER VIENERIUS METUS GAUTINOS SUMOS	2 268 025	1 809 307	458 718	25,35
II.1	Pirkėjų įsiskolinimas	2 202 992	1 722 041	480 951	27,93
II.2	Kitos gautinos sumos	65 033	87 266	(22 233)	-25,48
III.	INVESTICIJOS IR TERMINUOTI INDĖLIAI	34 281		34 281	100,00
IV.	GRYNI PINIGAI SĄSKAITOJE IR KASOJE	398 893	217 983	180 910	82,99
	TURTAS IŠ VISO	**9 051 354**	**7 302 123**	**1 749 231**	**23,96**
A.	**Nuosavas kapitalas**	**3 134 704**	**2 894 717**	**239 987**	**8,29**
I.	Kapitalas	1 200 000	1 200 000		0,00
V.	NEPASKIRSTYTASIS PELNAS (NUOSTOLIS)	1 814 704	123 486	1 691 218	1369,56
C.	**Mokėtinos sumos ir įsipareigojimai**	**5 916 650**	**4 407 406**	**1 509 244**	**34,24**
I.	**Po vienerių metų mokėtinos sumos ir ilgalaikiai įsipareigojimai**	**229 633**	**235 727**	(6 094)	-2,59
II.	**Per vienerius metus mokėtinos sumos ir trumpalaikiai įsipareigojimai**	**5 687 017**	**4 171 679**	**1 515 338**	**36,32**
II.2.	Finansinės skolos	791 546	644 551	146 995	22,81
II.2.1	Kredito įstaigoms	492 275	345 280	146 995	42,57
II.2.2	Kitos skolos	299 271	299 271		0,00
II.3.	Skolos tiekėjams	4 667 966	3 327 800	1 340 166	40,27
II.4.	Gauti išankstiniai apmokėjimai	40 618	46 953	(6 335)	-13,49
II.5.	Su darbo santykiais susiję įsipareigojimai	25 906	22 397	3 509	15,67
II.8.	Kitos mokėtinos sumos ir trumpalaikiai įsipareigojimai	160 981	129 978	31 003	23,85
	SAVININKŲ NUOSAVYBĖ IR ĮSIPAREIGOJIMAI	**9 051 354**	**7 302 123**	**1 749 231**	**23,96**

2 lentelėje patekti UAB „X“ balanso duomenų vertikaliosios analizės duomenys:

2 lentelė. UAB „X“ 2006-2005 m. balanso duomenų vertikalioji analizė

Eil.Nr.	Rodikliai	2006 m.		2005 m.		Pasikeitimai (+;-)
		Suma, Lt	Lyginamasis svoris,%	Suma, Lt	Lyginamasis svoris,%	Palyginus su 2005 m.
A.	**Ilgalaikis turtas**	**662 652**	**7,32**	**645 542**	**8,84**	**-1,52**
III.	MATERIALUS TURTAS	648 895	7,17	628 059	8,60	-1,43
III.2	Pastatai ir statiniai	98 090	1,08	101 740	1,39	-0,31
III.3	Mašinos ir įrengimai	265 485	2,93		0,00	2,93
III.4	Kitas ilgalaikis materialus turtas	285 320	3,15	526 319	7,21	-4,06
IV.	ILGALAIKIS FINANSINIS TURTAS	10 000	0,11	10 000	0,14	-0,03
B.	**Trumpalaikis turtas**	**8 388 702**	**92,68**	**6 656 581**	**91,16**	**1,52**
I.	ATSARGOS IR NEBAIGTOS VYKDYTI SUTARTYS	5 687 503	62,84	4 629 291	63,40	-0,56
I.1	Atsargos	4 968 702	54,89	3 941 564	53,98	0,92
I.2	Išankstiniai apmokėjimai	633 956	7,00	687 727	9,42	-2,41
I.3	Nebaigtos vykdyti sutartys	84 845	0,94		0,00	0,94
II.	PER VIENERIUS METUS GAUTINOS SUMOS	2 268 025	25,06	1 809 307	24,78	0,28
II.1	Pirkėjų įsiskolinimas	2 202 992	24,34	1 722 041	23,58	0,76
II.2	Kitos gautinos sumos	65 033	0,72	87 266	1,20	-0,48
III.	INVESTICIJOS IR TERMINUOTI INDĖLIAI	34 281	0,38		0,00	0,38
IV.	GRYNI PINIGAI SĄSKAITOJE IR KASOJE	398 893	4,41	217 983	2,99	1,42
	TURTAS IŠ VISO	**9 051 354**	**100,00**	**7 302 123**	**100,00**	
A.	**Nuosavas kapitalas**	**3 134 704**	**34,63**	**2 894 717**	**39,64**	**-5,01**
I.	Kapitalas	1 200 000	13,26	1 200 000	16,43	-3,18
III.	PERKAINOJIMO REZERVAS		0,00		0,00	0,00
V.	NEPASKIRSTYTASIS PELNAS (NUOSTOLIS)	1 814 704	20,05	123 486	1,69	18,36
C.	**Mokėtinos sumos ir įsipareigojimai**	**5 916 650**	**65,37**	**4 407 406**	**60,36**	**5,01**
I.	ĮSIPAREIGOJIMŲ IR REIKALAVIMŲ PADENGIMO ATIDĖJIMAI		0,00		0,00	0,00
I.	**Po vienerių metų mokėtinos sumos ir ilgalaikiai įsipareigojimai**	**229 633**	**2,54**	**235 727**	**3,23**	**-0,69**
II.	**Per vienerius metus mokėtinos sumos ir trumpalaikiai įsipareigojimai**	**5 687 017**	**62,83**	**4 171 679**	**57,13**	**5,70**
II.1.	Ilgalaikių skolų einamųjų metų dalis		0,00		0,00	0,00
II.2.	Finansinės skolos	791 546	8,75	644 551	8,83	-0,08
II.2.1	Kredito įstaigoms	492 275	5,44	345 280	4,73	0,71
II.2.2	Kitos skolos	299 271	3,31	299 271	4,10	-0,79
II.3.	Skolos tiekėjams	4 667 966	51,57	3 327 800	45,57	6,00
II.4.	Gauti išankstiniai apmokėjimai	40 618	0,45	46 953	0,64	-0,19
II.5.	Su darbo santykiais susiję įsipareigojimai	25 906	0,29	22 397	0,31	-0,02
II.8.	Kitos mokėtinos sumos ir trumpalaikiai įsipareigojimai	160 981	1,78	129 978	1,78	
	SAVININKŲ NUOSAVYBĖ IR ĮSIPAREIGOJIMAI	**9 051 354**	**100,00**	**7 302 123**	**100,00**	

Sudarius UAB „X“ balanso analitines lenteles, galima atlikti horizontaliosios ir vertikaliosios analizės rezultatų įvertinimą.

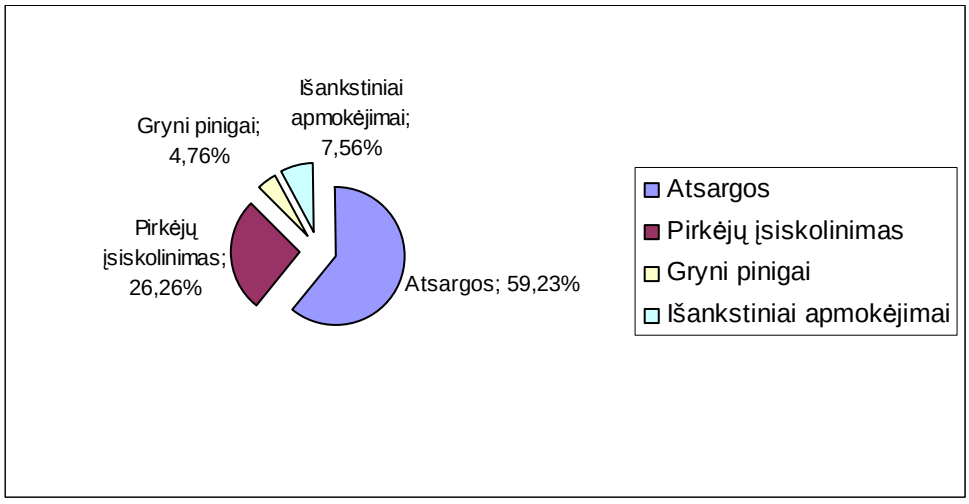
Tiek turtas, tiek savininkų nuosavybė ir įsipareigojimai padidėjo 23,96 %. Tai vertinama teigiamai, gautas rezultatas rodo verslo plėtrą.

Būtina įvertinti kiekvieną balanso straipsnį atskirai.

Tiek ilgalaikis, tiek trumpalaikis turtas, lyginant su 2005 m. padidėjo: ilgalaikis nežymiai – 2,65 %, o trumpalaikis turtas – 26.02 %. Ilgalaikis turtas sudaro tik 7,32 % viso įmonės valdomo turto, iš jų 2006 m. įsigytos mašinos ir įrengimai sudaro 2,93 % įmonės turto, pastatai – 1,08 %, o kitas ilgalaikis materialus turtas – 3,15 % viso įmonės turto.

Didžiausią dalį įmonės turto sudaro trumpalaikis turtas, jo lyginamasis svoris bendram įmonės turte yra 92,68 %. Lyginant su 2005 m. balanso duomenimis, UAB „X“ trumpalaikis turtas padidėjo 1 732 121 Lt.

Įmonės trumpalaikio turto struktūra pagal atskirus balanso straipsnius už 2006 m. pavaizduota diagrama (žr. 4 paveikslą):

4 pav. Trumpalaikio turto struktūra už 2006 m.

Kaip rodo aukščiau pateikta diagrama, didžiausią įmonės apyvartinių aktyvų dalį sudaro atsargos, jų lyginamasis svoris trumpalaikiame turte yra 59,23 %. Lyginant su 2005 m., atsargos padidėjo 1 027 138 Lt. Ataskaitiniais metais (2006 m.) užfiksuotas 26,06 % atsargų augimas. Pirkėjų įsiskolinimas sudaro 26,26 % trumpalaikio turto, lyginant su 2005 m., pirkėjų įsiskolinimai padidėjo 480 951 Lt, jų augimo procentas – 27,93 %. Pačią mažiausią trumpalaikio turo dalį sudaro gryni pinigai. Jų lyginamasis svoris tik 4,76 % viso trumpalaikio turto. Lyginant su 2005 m., gryni pinigai sąskaitoje ir kasoje padidėjo 180 910 Lt, jų augimas sudaro 82,99 %, ir tai vertinama gana teigiamai.

Labai svarbi yra kita balanso dalis – savininkų nuosavybė ir įsipareigojimai. 2006 m. įmonės nuosavas kapitalas sudaro 34,63 % visų įmonės savininkų nuosavybės ir įsipareigojimų sumos. Beveik dvigubai didesnę dalį sudaro mokėtinos sumos ir įsipareigojimai, jų lyginamasis svoris – 65,37 %. UAB „X“ balansas neatitinka auksinės

rizikos taisyklės, teigiančios, kad nuosavas kapitalas turi būti didesnis už įsipareigojimus. Tai parodo įmonės verslo riziką. Teigiamai vertinama tai, kad nuosavas kapitalas yra didesnis už ilgalaikį turtą, o tai reiškia, kad nuosavo kapitalo dalis yra nukreipiama apyvartinių lėšų finansavimui, kas teigiamai įtakoja įmonės likvidumo užtikrinimą.

Didžiausią visų įsipareigojimų dalį sudaro trumpalaikiai įsipareigojimai. Jų lyginamasis svoris yra 62,83 % bendros savininkų nuosavybės ir įsipareigojimų sumos. Palyginus su 2005 m. balanso duomenimis, pastebimas 36,32 % trumpalaikių įsipareigojimų augimas.

Didžiausią UAB „X“ trumpalaikių įsipareigojimų dalį sudaro prekybos skolos (skolos tiekėjams). Jos sudaro 51,57 % bendros įmonės savininkų nuosavybės ir įsipareigojimų sumos. Lyginant su 2005 m. balanso duomenimis, prekybos skolos padidėjo 1 340 166 Lt, tai parodo 40,27 augimo procentą. Toks prekybos skolų augimas, kurį įtakojo didėjantys įmonės pardavimai, yra teigiamas reiškinys.

UAB „X“ pinigų srautų sureguliavimui naudojasi kredito įstaigų paslaugomis. 2006 m. įsipareigojimai kredito įstaigoms sudaro 5,44 % bendros įmonės savininkų nuosavybės ir įsipareigojimų sumos, jų augimo procentas, lyginant su 2005 m., sudaro 42,57 %. Kiek mažesnę įmonės trumpalaikių įsipareigojimų dalį sudaro su darbo santykiais susiję įsipareigojimai bei kitos mokėtinos sumos ir įsipareigojimai. Jų lyginamasis svoris bendroje savininkų nuosavybės ir įsipareigojimų sumoje yra 2,07 %. Lyginant su 2005 m. balanso duomenimis, kitų mokėtinų sumų ir trumpalaikių įsipareigojimų augimas sudaro 23,85 %, o su darbo santykiais susijusių įsipareigojimų – 15,67 %.

Toliau skaičiuojant likvidumo rodiklius ir vertinant jų kitimo tendencijas, bus panaudotas UAB „X“ trumpalaikio turto struktūros ir įmonės finansavimo struktūros aprašymas, o dabar bus atlikti tiek horizontalios tiek vertikalios pelno (nuostolio) ataskaitos analizės apibendrinimai (žr. 3 ir 4 lenteles).

2006 m. UAB „X“ grynasis pelnas siekia 190 943 Lt, kuris 54,63 % didesnis, lyginant su 2005 m. Didžiausią įmonės išlaidų dalį sudaro parduotų prekių ir paslaugų savikaina, kuri, lyginant su 2005 m. duomenimis, padidėjo 2 994 757 Lt. Tokį galutinį rezultatą įtakojo ženkliai padidėję pardavimai, kurie 2006 m. pasiekė 17 376 236 Lt, ir, lyginant su 2005 m. duomenimis, išaugo 23,89 % (žr. 3 ir 4 lenteles).

3 lentelė. UAB „X“ 2006-2005 m. pelno (nuostolio) ataskaitų duomenų horizontalioji analizė

Eil.Nr.	Rodikliai	Suma		Pasikeitimai (+;-)	
		2006 m.	2005 m.	Palyginus su 2005 m.	
				Lt	%
I.	PARDAVIMAI	17 376 236	14 026 070	3 350 166	23,89
II.	PARDUOTŲ PREKIŲ IR PASLAUGŲ SAVIKAINA	13 926 697	10 931 940	2 994 757	27,39
III.	**BENDRASIS PELNAS (NUOSTOLIS)**	**3 449 539**	**3 094 130**	**355 409**	**11,49**
IV.	VEIKLOS SĄNAUDOS	3 217 162	2 950 824	266 338	9,03
IV.1	Pardavimo sąnaudos	2 782 845	2 516 804	266 041	10,57
IV.2	Bendrosios ir administracinės sąnaudos	434 317	434 020	297	0,07
V.	**VEIKLOS PELNAS (NUOSTOLIS)**	**232 377**	**143 306**	**89 071**	**62,15**
VI.	KITA VEIKLA	(13 423)	(19 777)	6 354	-32,13
VI.I.	Pajamos	8 209		8 209	100,00
VI.I.	Sąnaudos	21 632	19 777	1 855	9,38
VII.	**FINANSINĖ IR INVESTICINĖ VEIKLA**	**5 684**	**28 940**	**(23 256)**	**-80,36**
VII.I.	Pajamos	123 214	149 202	(25 988)	-17,42
VII.II.	Sąnaudos	117 530	120 262	(2 732)	-2,27
VIII.	ĮPRASTINĖS VEIKLOS PELNAS (NUOSTOLIS) PRIEŠ APMOKESTINIMĄ	224 638	152 469	72 169	47,33
XI.	**ATASKAITINIŲ METŲ PELNAS (NUOSTOLIS) PRIEŠ APMOKESTINIMĄ**	**224 638**	**152 469**	**72 169**	**47,33**
XII.	PELNO MOKESTIS	33 695	28 983	4 712	16,26
XIII.	**GRYNASIS ATASKAITINIŲ METŲ PELNAS (NUOSTOLIS) PASKIRSTYMUI**	**190 943**	**123 486**	**67 457**	**54,63**

4 lentelė. UAB „X“ 2006-2005 m. pelno (nuostolio) ataskaitų duomenų vertikalioji analizė

Eil.Nr.	Rodikliai	2006 m.		2005 m.		Lyg. svorio pasikeitimai (+;-)
		Suma, Lt	Lyginamasis svoris,%	Suma, Lt	Lyginamasis svoris,%	Palyginus su 2005 m.
I.	PARDAVIMAI	17 376 236	100,00	14 026 070	100,00	0,00
II.	PARDUOTŲ PREKIŲ IR PASLAUGŲ SAVIKAINA	13 926 697	80,15	10 931 940	77,94	2,21
III.	**BENDRASIS PELNAS (NUOSTOLIS)**	**3 449 539**	**19,85**	**3 094 130**	**22,06**	**-2,21**
IV.	VEIKLOS SĄNAUDOS	3 217 162	18,51	2 950 824	21,04	-2,52
V.	**VEIKLOS PELNAS (NUOSTOLIS)**	232 377	1,34	143 306	1,02	0,32
VI.	KITA VEIKLA	(13 423)	-0,08	(19 777)	-0,14	0,06
VI.I.	Pajamos	8 209	0,05		0,00	0,05
VI.I.	Sąnaudos	21 632	0,12	19 777	0,14	-0,02
VII.	**FINANSINĖ IR INVESTICINĖ VEIKLA**	5 684	0,03	28 940	0,21	-0,17
VII.I.	Pajamos	123 214	0,71	149 202	1,06	-0,35
VII.II.	Sąnaudos	117 530	0,68	120 262	0,86	-0,18
VIII.	**ĮPRASTINĖS VEIKLOS PELNAS (NUOSTOLIS) PRIEŠ APMOKESTINIMĄ**	**224 638**	**1,29**	**152 469**	**1,09**	**0,21**
XI.	**ATASKAITINIŲ METŲ PELNAS (NUOSTOLIS) PRIEŠ APMOKESTINIMĄ**	**224 638**	**1,29**	**152 469**	**1,09**	**0,21**
XII.	PELNO MOKESTIS	33 695	0,19	28 983	0,21	-0,01
XIII.	**GRYNASIS ATASKAITINIŲ METŲ PELNAS (NUOSTOLIS) PASKIRSTYMUI**	**190 943**	**1,10**	**123 486**	**0,88**	**0,22**

2006 m. įmonės veiklos pelnas po pardavimo ir bendrųjų, administracinių sąnaudų išskaičiavimo pasiekė 232 377 Lt, ir tai 62,15 % daugiau, lyginant su 2005 m.

Pasinaudojus 4 lentelės duomenimis, galima įvertinti įmonės tiek bendrąjį, tiek grynąjį pardavimo pelningumą. 2006 m. bendrasis pelningumas sudarė 19,85 %, o 2005 m. jis buvo kiek didesnis – 22,06 % Šio rodiklio galimos kitimo ribos – 10-35 %, todėl UAB „X‘ bendrąjį pardavimo pelningumą galima vertinti teigiamai. Kiek blogiau galima vertinti įmonės grynąjį veiklos pelningumą, kuris 2005 m. buvo tik 0,88 %. Teigiamai vertinama tai, kad 2006 m. grynasis pardavimo pelningumas, esant konkurencijai rinkoje, padidėjo ir sudarė 1,10 %. Tai įmonei palanki kitimo tendencija.

Atlikus pirminį įmonės veiklos įvertinimą remiantis balanso ir pelno(nuostolio) ataskaitų duomenimis, galima apibendrinti gautą informaciją. UAB „X“ veikla pelninga, tiek turtas, tiek nuosavybė, lyginant su praėjusiais metais, padidėjo. Tai vertinama teigiamai. Kitame poskyryje atliksime santykinių rodiklių analizę, kuri padės mums įvertinti UAB „X“ likvidumo rodiklius, jų kitimo tendencijas ir įmonės likvidumo būklę.

3.3. UAB „X“ finansinė analizė įvertinus gautas likvidumo rodiklių reikšmes

Labai svarbu, jei nagrinėjamu laikotarpiu įmonė mokėjimo priemonių turi ne mažiau nei įsipareigojimų, todėl vienas iš svarbiausių rodiklių yra įmonės apyvartinio kapitalo apskaičiavimas. UAB „X“ likvidumo analizę pradėsime nuo apyvartinio kapitalo paskaičiavimo (žr. 5 lentelę).

5 lentelė. UAB „X“ 2006 – 2005 m. grynasis apyvartinis kapitalas ir jo koeficientas

Eil. Nr.	Rodikliai	2006 m.	2005 m.	Pasikeitimai, lyginant su 2005 m.	
				Lt	%
1	Trumpalaikis turtas, Lt	8 388 702	6 656 581	1 732 121	126,02
2	Trumpalaikiai įsipareigojimai, Lt	5 687 017	4 171 679	1 515 338	136,32
3	Turtas, Lt	9 051 354	7 302 123	1 749 231	123,96
4	**Grynasis apyvartinis kapitalas, Lt** [67]	2 701 685	2 484 902	216 783	108,72
5	**Grynojo apyvartinio kapitalo koeficientas, %** [68]	0,30	0,34	-0,04	87,71

Tiek 2005 m., tiek 2006 m. trumpalaikis turtas viršija trumpalaikius įsipareigojimus. Tai viena iš pagrindinių likvidumo užtikrinimo sąlygų.

[67] Žr. 1 formulę

[68] Žr. 13 formulę

Nuosavo kapitalo dalis trumpalaikiam turtui finansuoti 2006 m. sudarė 2 701 685 Lt, ir , lyginant su 2005 m., padidėjo 216 783 Lt, bendras augimas – 8,72 %. Likvidumo atžvilgiu toks pokytis gali būti vertinamas tik teigiamai.

Santykinai aukštesnis grynojo apyvartinio kapitalo koeficientas rodo aukštesnį turto likvidumo lygį. 2006 m. grynojo apyvartinio kapitalo koeficientas nežymiai sumažėjo ir sudarė 0,30.

Panagrinėkime UAB „X“ veiklos pagrindinius likvidumo koeficientus (žr. 6 lentelę).

6 lentelė. UAB “X” 2006 – 2005 m. likvidumo rodiklių koeficientai

Eil. Nr.	Rodikliai	2006 m.	2005 m.	Pasikeitimai. lyginant su 2005 m.	
				Lt	%
1	Trumpalaikis turtas, Lt	8 388 702	6 656 581	1 732 121	126,02
2	Trumpalaikiai įsipareigojimai, Lt	5 687 017	4 171 679	1 515 338	136,32
3	Mobilus trumpalaikis turtas, Lt (Trumpalaikis turtas – Atsargos)	2 701 199	2 027 290	673 909	133,24
4	Didžiausio likvidumo turtas, Lt (Pinigai + Rinkos vertybiniai popieriai)	398 893	217 983	180 910	183,00
5	**Likvidumo rodiklių koeficientai -**				
5.1	**Bendrojo likvidumo koeficientas**[69]	1,48	1,60	-0,12	0,92
5.2	**Greitojo likvidumo koeficientas**[70]	0,60	0,65	-0,02	95,92
5.3	**Absoliutaus likvidumo koeficientas**[71]	0,07	0,05	0,02	140,00

Remiantis 6 lentelės duomenimis matome, kad bendrojo likvidumo koeficientas 2006 m. kiek sumažėjo ir sudaro 1,48. Tokį sumažėjimą sąlygojo panašus tiek trumpalaikio turto, tiek trumpalaikių įsipareigojimų padidėjimas. Bendrojo likvidumo rodiklis parodo, kad vienam litui trumpalaikių įsipareigojimų tenka 1,48 Lt UAB „X“ trumpalaikio turto. Tiek 2005 m., tiek 2006 m. UAB „X“ bendrojo likvidumo koeficientas nėra mažesnis už saugumo ribą – 1,2, ir tai vertinama teigiamai.

Greitojo likvidumo koeficientas 2006 m. nežymiai sumažėjo ir sudaro 0,60. Tai rodo, kad vienam trumpalaikių įsipareigojimui litui tenka 0,60 Lt UAB „X“ mobilaus trumpalaikio turto. Esant būtinybei greitai įvykdyti įsipareigojimus būtų padengta tik 60 % visų trumpalaikių įsipareigojimų. Toks didelis skirtumas tarp bendrojo ir greitojo likvidumo koeficiento rodo, kad UAB „X“ didesnę trumpalaikio turto dalį sudaro atsargos, kurios kaupiamos įmonėje. Palyginus su 2005 m., atsargų augimo procentas sudaro 26,06 %.

Kritinio (absoliutaus) likvidumo koeficientas 2006 m. nežymiai padidėjo ir sudaro 0,07. Jis parodo kokia trumpalaikių įsipareigojimų dalis gali būti padengta pačiu likvidžiausiu turtu,

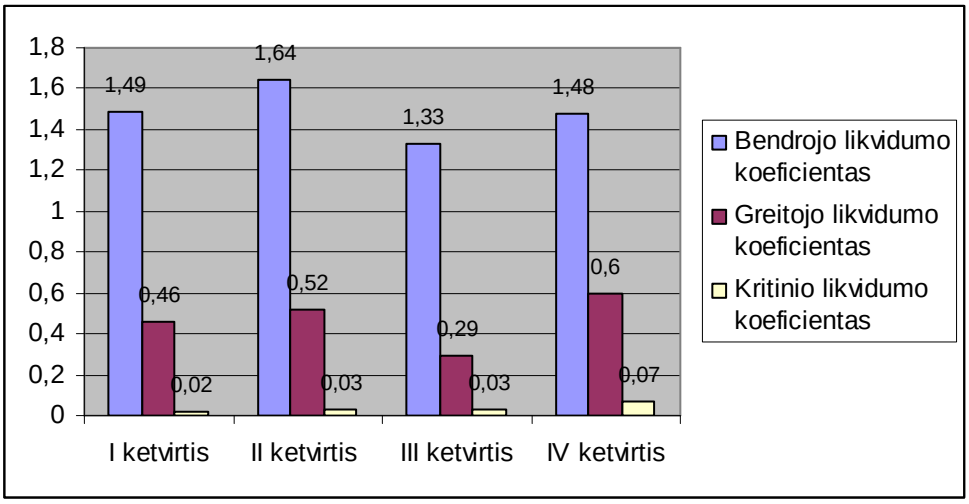
[69] Žr. 2 formulę

[70] Žr. 3 formulę

[71] Žr. 4 formulę

t.y. grynais pinigais. 2006 m. grynais pinigais būtų padengta vos 10 proc. UAB „X“ trumpalaikių įsipareigojimų.

UAB „X“ likvidumo rodiklių kitimą galima pavaizduoti diagrama(žr. 5 paveikslą):

5 pav. Likvidumo rodiklių koeficientai už 2006 m. kas ketvirtį

Ankstesniame poskyryje, atliekant UAB „X“ trumpalaikio turto struktūros analizę, buvo išsiaiškinta, kad didžiausią įmonės trumpalaikio turto (apyvartinių aktyvų) dalį sudaro atsargos ir pirkėjų įsiskolinimai. Likvidumo rodiklių analizę, bei jų įtakojančių veiksnių įtakai nustatyti, būtų tikslinga pradėti nuo UAB „X“ atsargų ir pirkėjų įsiskolinimo įvertinimo.

Tiek pirmą, tiek trečią 2006 m. ketvirtį pastebimas greitojo likvidumo koeficientų reikšmių sumažėjimas. Tokį greitojo likvidumo koeficientų reikšmių pasiskirstymą lemia UAB „X“ pirmojo ir trečiojo ketvirčio žymus atsargų padidėjimas ir trumpalaikių įsipareigojimų padidėjimas. Tai labiau susiję su įmonės veikos sezoniškumu (automobilio reikmenų pirkimas vasarai ir žiemai). UAB „X“ verčiasi didmenine prekyba, todėl vyksta prekių, skirtų perpardavimui, pirkimas stambiu mastu. Tokį netolygų atsargų pirkimą ir įmonės veiklos sezoniškumą parodo atsargų apyvartumo rodikliai (žr. 7 lentelę). 2005 m. atsargų apyvartos trukmė siekė 128 dienas, o 2006 m. atsargų apyvartos trukmė sumažėjo ir pasiekė 115 dienų. Tokia apyvartos trukmės mažėjimo tendencija vertinama teigiamai.

Atsargų judėjimą tiksliau parodo pinigų srautų ataskaitos duomenys (žr. 4 priedą). Pinigų srautų ataskaita patvirtina tai, kad tiek 2006 m. pirmą ketvirtį, tiek trečią ketvirtį vyksta atsargų padidėjimas, kuris mažina pinigų srautus iš įmonės veiklos. 2006 m. pirma ketvirtį atsargų padidėjo 1 297 251 Lt, o 2006 m. trečią ketvirtį atsargų padidėjo 3 566 968 Lt. Būtų netikslinga daryti išvadą, kad įmonės atsargos pasenusios ar užsigulėjusios. Tam prieštarauja padidėję pinigų srautai dėl atsargų sumažėjimo 2006 m. antrą ir ketvirtą ketvirčius bei padidėję 2006 m. bendri įmonės pardavimai. Atsargų būklę galima vertinti teigiamai.

Esant tokiam atsargų apyvartumui, piniginės lėšos būna tam tikrą laiką „įšaldytos“ atsargose, todėl įmonei būtina stebėti tiek debitorinio įsiskolinimo (pirkėjų įsiskolinimo), tiek kreditorinio įsiskolinimo (įsiskolinimo tiekėjams) kitimus, ir esant, apyvartinių lėšų trūkumui, pasinaudoti išoriniais finansavimo šaltiniais.

Nagrinėjant įmonės likvidumą bei sugebėjimą vykdyti trumpalaikius įsipareigojimus, svarbu palyginti pirkėjų įsiskolinimo apyvartumą su įsiskolinimo tiekėjams apyvartumu (žr. 7 lentelę).

7 lentelė. UAB „X“ 2006 – 2005 m. veiklos efektyvumo analizė

Rodikliai	2006 m.	2005 m.	Pasikeitimai (+;-) Palyginus su 2005 m.	
			Lt	%
1. Pardavimai (Lt)	17 376 236	14 026 070	3 350 166	23,89
2. Parduotų prekių savikaina (Lt)	13 926 697	10 931 940	2 994 757	27,39
4. Vidutinės atsargos (Lt)	4 455 133	3 896 149	558 985	14,35
5. Vidutinė pirkėjų įsiskolinimo suma (Lt)	1 962 517	861 021	1 101 496	127,93
6. Vidutinė įsiskolinimo tiekėjams suma (Lt)	3 997 883	2 562 935	1 434 949	55,99
7. Apyvartumo rodikliai[72]:				
7.1 Atsargų				
7.1.1 Apyvartos trukmė (dienomis)	115	128	-13,14	-10,24
7.1.2 Apyvartų skaičius (kartai)	3,13	2,81	0,32	11,41
7.2 Pirkėjų įsiskolinimo			0,00	
7.2.1 Apyvartos trukmė (dienomis)	41	22	18,56	83,98
7.2.2 Apyvartų skaičius (kartai)	8,85	16,29	-7,44	-45,65
7.3 Įsiskolinimo tiekėjams			0,00	
7.3.1 Apyvartos trukmė (dienomis)	103	84	18,94	22,45
7.3.2 Apyvartos skaičius (kartai)	3,48	4,27	-0,78	-18,33
7.4 Pajamų uždirbimo ciklo trukmė (dienomis)	52	66	-13,52	-20,49
8. Turto vidurkis iš viso (Lt)	8 176 739	7 031 246	1145493	16,29
9. Ilgalaikio turto vidurkis (Lt)	654 097	723 119	-69022	-9,55
10. Trumpalaikio turto vidurkis (Lt)	7 522 642	6 308 127	1214515	19,25
11. Grynasis apyvartinis kapitalas (vidurkis) (Lt)	2 593 294	2 478 739	114555	4,62
12. Turto apyvartumo rodikliai (kartai):				
12.1 Viso turto	2,13	1,99	0,13	6,53
12.2 Ilgalaikio turto	26,57	19,40	7,17	36,96
12.3 Trumpalaikio turto	2,31	2,22	0,09	3,88
12.4 Grynojo apyvartinio kapitalo	6,70	5,66	1,04	18,41

Remiantis 7 lentelės duomenimis daroma išvada, kad tiek 2005 m., tiek 2006 m. pirkėjų įsiskolinimo apyvartos trukmė neviršija įsiskolinimo tiekėjams apyvartos trukmės. Likvidumo atžvilgiu tai vertinama teigiamai.

[72] Žr. 8, 9, 10, 11 ir 12 formules

Įvertinus tiek atsargų, tiek pirkėjų įsiskolinimo ir kreditorinio įsiskolinimo apyvartos trukmę, matoma, kad 2006 m. pinigų apyvartos ciklas sumažėjo iki 52 dienų. Toks pinigų apyvartos ciklo mažėjimas yra teigiamas reiškinys.

UAB „X“ didžiausią trumpalaikio turto dalį sudaro atsargos ir pirkėjų įsiskolinimai, o didžiausią trumpalaikių įsipareigojimų dalį – įsiskolinimai tiekėjams, todėl būtų tikslinga palyginti atsargų ir pirkėjų įsiskolinimų sumas su kreditorinio įsiskolinimo (įsiskolinimų tiekėjams) sumomis. Tai leis mums įvertinti ne tik įmonės galimybę laiku vykdyti įsipareigojimus, bet tuo pačiu įvertinti įmonės apyvartinių aktyvų finansavimo struktūrą.

Bendra UAB „X“ valdomo turto finansavimo struktūra pavaizduota 9 lentelėje.

9 lentelė. UAB “X” 2006 – 2005 m. įsiskolinimo laipsnio analizė

Eil. Nr.	Rodikliai	2005 m.	2004 m.	Pasikeitimai, lyginant su 2003 m.	
				Lt	%
1	Turtas iš viso, Lt	9 051 354	7 302 123	1 749 231	123,96
2	Ilgalaikis turtas, Lt	662 652	645 542	17 110	102,65
3	Savininkų nuosavybė, Lt	3 134 704	2 894 717	239 987	108,29
4	Įsipareigojimai iš viso, Lt	5 916 650	4 407 406	1 509 244	134,24
	Ilgalaikiai	229 633	235 727	(6 094)	-2,59
	Trumpalaikiai	5 687 017	4 171 679	1 515 338	36,32
5	**Įsipareigojimų koeficientai pagal formules 14, 15**				
	Auksinės balanso taisyklės	0,20	0,21	-0,01	95,23
	Bendrojo įsiskolinimo laipsnio	0,65	0,60	0,05	108,33
	Ilgalaikio	0,03	0,03	0	0
	Trumpalaikio	0,63	0,57	0,06	110,53

Remiantis 9 lentelės apskaičiuotais duomenimis matome, kad 2006 m. 35 % UAB „X“ valdomo turto finansuojama nuosavu kapitalu. Likusi, 65 % turto, dalis finansuojama išoriniais šaltiniais, iš jų net 63 % atitenka trumpalaikiams įsipareigojimams. Tai rodo įmonės veiklos riziką. Teigiamai vertinama tai, kad nuosavo apyvartinio kapitalo dalis trumpalaikiame turte sudaro 32 %. Tai mažina likvidumo riziką.

Reikia įvertinti kaip buvo finansuojamos atsargos ir pirkėjų įsiskolinimai 2006 m. Ar buvo finansuojama tik iš nuosavo apyvartinio kapitalo ir įsiskolinimų tiekėjams, ar buvo pasirinkti papildomi finansavimo šaltiniai? Žemiau pateiktoje lentelėje konstatuojami rezultatai (žr. 10 lentelę).

10 lentelė. UAB "X" 2006 m. atsargų ir pirkėjų įsiskolinimo finansavimo struktūra

Rodikliai	I ketvirtis	II ketvirtis	III ketvirtis	IV ketvirtis
Atsargos + Debitoriai - Kreditoriai, Lt	(4 738 853)	(4 828 832)	(4 888 921)	(2 568 761)
Nuos. apyv. kapitalas (deficitas), Lt	2 472 283	2 514 993	2 527 850	2 701 685
Apyv.lėšų finans.šaltinių perteklius (poreikis), Lt	(2 266 570)	(2 313 839)	(2 361 071)	132 924
Atsargų ir debitorių (poreikio) finansavimo struktūra)	100%	100%	100%	100%
Finanuojama iš nuosavo apyvartinio kapitalo	37%	45%	27%	37%
Finanuojama iš prekybos kreditorių	29%	14%	47%	63%
Finanuojama iš trumpalaikių paskolų,	34%	41%	26%	0%

Remiantis pateiktais duomenimis, matome, kad visus 2006 m. ketvirčius įsiskolinimai tiekėjams viršija atsargų ir pirkėjų įsiskolinimo sumą. Iš vienos pusės, tai parodo kreditorinių įsiskolinimų neįvykdymo riziką. Iš kitos pusės, tai rodo, kad nuosavas apyvartinis kapitalas turi būti panaudotas atsargų ir pirkėjų įsiskolinimo finansavimui. Tai gerina bendrą likvidumo būklę. Tiek pirmą, tiek antrą ir trečią 2006 m. ketvirčius nuosavo apyvartinio kapitalo suma buvo nepakankama apyvartinių lėšų poreikiui finansuoti. Tai įtakojo UAB „X" apyvartinių aktyvų finansavimą papildomais šaltiniais. Taip, pavyzdžiui, 2006 m. pirma ketvirtį 34 %. atsargų ir pirkėjų įsiskolinimo buvo finansuojami trumpalaikėm paskolomis, 2006 m. antrą ketvirtį – 41 %, o 2006 m. trečią ketvirtį – 26 %. Tik 2006 m. ketvirtą ketvirtį apyvartiniai aktyvai buvo finansuojami nuosavo apyvartinio kapitalo (37 %) ir prekybos kreditorių (63 %). lėšomis.

Pinigų srautai iš įmonės pagrindinės veiklos yra pagrindinis rodiklis, parodantis kokiu mastu įmonė pajėgi palaikyti ir plėtoti savo verslą, grąžinti skolas, išmokėti dividendus ir investuoti lėšas be išorinių finansinių šaltinių. Nagrinėjamos įmonės, UAB „X", 2006 m. tiek pirmo, tiek antro ir trečio ketvirčio pinigų srautai iš įmonės veiklos buvo neigiami. UAB „X" pinigų srautų sureguliavimui buvo panaudojami išoriniai finansavimo šaltiniai (žr. 4 priedą). 2006 m. I ketvirčio pinigų srautų iš įmonės finansinės veiklos padidėjimas sudarė 2 093 125 Lt, 2006 m. antrą ketvirtį – 88 890 Lt, o 2006 m. trečią ketvirtį – 279 590 Lt. Esant 2006 m. ketvirto ketvirčio teigiamam pinigų srautų iš įmonės veiklos pasikeitimui, pastebimas ir pinigų srautų iš finansinės veiklos sumažėjimas, kuris sudarė 2 305 355 Lt. Bendras 2006 m. ketvirto ketvirčio grynųjų pinigų srautų padidėjimas sudarė 204 468 Lt. Toks pokytis gali būti vertinamas tik teigiamai.

Iš vienos pusės, toks trumpalaikių paskolų panaudojimas leidžia UAB „X" reguliuoti pinigų srautus ir užtikrinti savalaikį įsipareigojimų įvykdymą. Iš kitos pusės, trumpalaikių paskolų didėjimas gali neigiamai veikti likvidumo riziką. Turi būti išlaikomas optimalus trumpalaikių ir ilgalaikių įsipareigojimų santykis, atsižvelgiant į pačios įmonės pajėgumus.

3.3. UAB „X“ likvidumas: būklė, išvados, rekomendacijos

Įvertinus UAB „X“ atliktos veiklos finansinės analizės duomenis bei gautus rezultatus, galima apibūdinti bendrovės finansinę būklę.

UAB „X“ veikla plėtojasi, verslas pelningas. Tai parodo tiek pardavimų, tiek įmonės turto ir savininkų nuosavybės didėjimas.

Tiek 2005 m., tiek 2006 m. trumpalaikis turtas viršija trumpalaikius įsipareigojimus. Tai viena iš pagrindinių likvidumo užtikrinimo sąlygų ir atitinka balanso likvidumo reikalavimus.

Nuosavo kapitalo dalis trumpalaikiam turtui finansuoti 2006 m. sudarė 2 701 685 Lt, ir, lyginant su 2005 m., padidėjo 216 783 Lt, bendras augimas – 8,72 %. Likvidumo atžvilgiu toks pokytis gali būti vertinamas tik teigiamai.

UAB „X“ didžiausią įmonės apyvartinių aktyvų dalį sudaro atsargos, jų lyginamasis svoris trumpalaikiame turte yra 59,23 %. Lyginant su 2005 m., atsargos padidėjo 1 027 138 Lt. Ataskaitiniais metais (2006 m.) užfiksuotas 26,06 % atsargų augimas. Pirkėjų įsiskolinimas sudaro 26,26 % trumpalaikio turto, lyginant su 2005 m., pirkėjų įsiskolinimai padidėjo 480 951 Lt, jų augimo procentas – 27,93 %.

UAB „X“ trumpalaikio turto struktūra paaiškina skirtumą tarp bendrojo ir kritinio likvidumo rodiklių. 2006 m. bendrojo likvidumo rodiklis buvo 1,48, o 2006 m. greitojo likvidumo rodiklis siekė tik 0,60. Bendrojo likvidumo rodiklio saugumo riba yra 1,2. Tiek 2006 m., tiek 2005 m. UAB „X“ bendrojo likvidumo rodiklis viršija tą saugumo ribą, todėl įmonės likvidumo būklę galima vertinti teigiamai.

Skirtumas tarp bendrojo ir greitojo likvidumo koeficientų rodo, kad UAB „X“ didesnę trumpalaikio turto dalį sudaro atsargos. Šiuo atveju, vertinant įmonės likvidumo lygį, buvo svarbu įvertinti įmonės atsargų būklę. Kiekvienais metais UAB „X“ produktų asortimentas auga, ir šiuo metu įmonė, išlaikydama tą pačią kryptį, prekiauja žinomiausių gamintojų automobilių eksploataciniais reikmenimis. 2006 m. atsargų didėjimas atitiko pardavimų augimo tempus, todėl būtų netikslinga manyti, kad atsargos yra užsigulėjusios arba pasenusios. UAB „X“ atsargos yra likvidžios, ir tai didina įmonės likvidumo bei mokumo lygį.

Tiek 2005 m., tiek 2006 m. pirkėjų įsiskolinimo apyvartos trukmė neviršija įsiskolinimo tiekėjams apyvartos trukmės. Likvidumo atžvilgiu tai irgi vertinama teigiamai. Įvertinus tiek atsargų, tiek pirkėjų įsiskolinimo ir kreditorinio įsiskolinimo apyvartos trukmę, matoma, kad 2006 m. pinigų apyvartos ciklas sumažėjo iki 52 dienų. Toks pinigų apyvartos ciklo mažėjimas yra teigiamas reiškinys. Lyginant su 2005 m., gryni pinigai sąskaitoje ir kasoje padidėjo 180 910

Lt, jų augimas sudaro 82,99 %. UAB „X“ mobilių mokėjimų priemonių lyginamasis svoris didėja ir tai gerina likvidumo bei mokumo būklę.

2006 m. 35 % UAB „X“ valdomo turto finansuojama nuosavu kapitalu. Likusi, 65 % turto, dalis finansuojama išoriniais šaltiniais, iš jų net 63 % atitenka trumpalaikiams įsipareigojimams. Tai rodo įmonės veiklos riziką. Teigiamai gali būti vertinama tai, kad nuosavo apyvartinio kapitalo dalis trumpalaikiame turte sudaro 32 %, tai didina įmonės likvidumo lygį.

UAB „X“ finansinės būklės apibendrinti duomenys remiantis likvidumo ir su jais susijusiais rodikliais pateikti 11 lentelėje:

11 lentelė. Finansinių analitinių rodiklių tinklelis remiantis UAB „X“ finansinės analizės duomenimis

Finansiniai rodikliai	2006 m.	2005 m.	Rekomenduojama rodiklio reikšmė	Pastabos
Bendrojo likvidumo koeficientas	1,6	1,48	1,5-2,0	Atitinka rekomenduojamą reikšmę
Greitojo likvidumo koeficientas	0,60	0,65	0,5-1,0	Atitinka rekomenduojamą reikšmę
Kritinio likvidumo koeficientas	0,07	0,05	>=0,25-0,3	UAB "X" Veikla plėtojasi, pinigų srautų sureguliavimui naudojami išoriniai finansavimo šaltiniai
Apyvartinis kapitalas, Lt	2 701 685	2 484 902	>=0	Atitinka rekomenduojamą reikšmę
Nuosavo kapitalo dalis trumpalaikiame turte	0,34	0,3	ne < 0,1	Atitinka rekomenduojamą reikšmę
Gautinų ir mokėtinų sumų apyvartumo palyginimas	Viršija	Viršija	Turi viršyti	Tai viena iš likvidumo ir mokumo užtikrinimo sąlygų
Bendras skolos rodiklis	1,88	1,52	1	Didžiausią AB "X" įsiskolinimų dalį sudaro trumpalaikiai įsipareigojimai. Veikla plėtojasi, tam reikalingi papildomi finansavimo šaltiniai, tai paaiškina bendro skolos rodiklio padidėjimą.
Z indeksas	2,77	2,51	>2,675	2006 m. UAB "X" finansinė būklė stabili

Remiantis 11 lentelėje patektais duomenimis matome, kad tiek bendrojo tiek greitojo likvidumo rodikliai viršija rekomenduojamas reikšmes. Tiek 2005 m., tiek 2006 m. apyvartinis kapitalas teigiamas. Ankstesniame poskyryje atlikta tiek trumpalaikio, tiek finansavimo struktūros analizė leidžia teigiamai vertinti įmonės likvidumo būklę. Nepakankamai pinigų srautų sureguliavimui UAB „X“ panaudoja trumpalaikes paskolas.

Iš vienos pusės, trumpalaikių paskolų panaudojimas leidžia UAB „X“ reguliuoti pinigų srautus ir užtikrinti savalaikį įsipareigojimų įvykdymą. Iš kitos pusės, trumpalaikių paskolų didėjimas gali neigiamai veikti likvidumo riziką. UAB „X“, siekiant išlaikyti likvidumą, svarbu naudoti ir ilgalaikius finansavimo šaltinius.

Pasinaudojus apskaičiuotu Z indeksu (žr. 11 lentelę), galima įvertinti UAB „X“ kreditingumo galimybę. 2006 m. UAB „X“ Z indeksas yra lygus 2,77. Tai rodo, kad įmonės būklė yra stabili. Palyginus su 2005 m., įmonės finansinė būklė pagerėjo. Esama finansinė būklė didina įmonės galimybę pasinaudoti ilgalaikėm kreditavimo paslaugom.

Kreditorius domina klausimas ne tik ar įmonė pelninga, bet ir kokiu nekilnojamuoju turtu disponuoja įmonė. Atliekant įmonės pelno (nuostolio) vertikalią analizę, buvo įvertintas UAB „X“ tiek bendrasis, tiek grynasis veiklos pelningumas. 2006 m. bendrasis pelningumas sudarė 19,85 %. Šio rodiklio galimos kitimo ribos – 10- 35 %. Teigiamai vertinama tai, kad 2006 m. grynasis pardavimo pelningumas, esant konkurencijai rinkoje, padidėjo ir sudarė 1,10 %. Tai įmonei palanki kitimo tendencija. Taip pat UAB „X“ disponuoja likvidžiu nekilnojamuoju turtu, esančiu Vilniuje, kuris nepriklausomų turto vertintojų įvertintas 1 860 000 Lt. Ilgalaikiai įsipareigojimai būtų apdrausti likvidžiu turtu. UAB „X“ pajėgi naudotis ilgalaikiais finansavimo šaltiniais.

Įmonė, rinkdamasi finansavimo strategiją turėtų siekti garantuoti likvidumą, o pagrindinė tam sąlyga yra neapyvartinių aktyvų ir pastovių apyvartinių aktyvų dalies padengimas ilgalaikiais pasyvais. Todėl ilgalaikių įsipareigojimų naudojimas, formuojant apyvartinį kapitalą, padidintų UAB „X‘ likvidumo lygį.

IŠVADOS IR PASIŪLYMAI

Remiantis pateiktais bei išnagrinėtais teoriniais aspektais, įmonės, UAB „X“, atliktos finansinės analizės ir likvidumo rodiklių analizės rezultatų įvertinimais, galima teigti, kad baigiamojo darbo tikslas pasiektas ir uždaviniai išspręsti. Apibendrinant visą pateiktą ir išanalizuotą medžiagą galima suformuluoti išvadas:

1. Priklausomai nuo to, ar greitai įmonė sugeba turtą paversti pinigais, galimi įvairūs turto likvidumo, o kartu ir įmonės mokumo laipsniai. Reikia skirti įmonės turto likvidumą nuo įmonės mokumo. Sąvokos likvidumas ir mokumas labai artimos, tačiau likvidumo sąvoka yra platesnė. Mokumas sietinas su įmonės finansine būkle, o likvidumas – su turtu.

2. Turtas balanse pateikiamas ne tik sugrupuotas pagal naudojimo laiką (ilgalaikis ir trumpalaikis) bei to turto rūšis, bet kartu atspindimas atvirkščiai proporcinga tvarka galimybei tą turtą paversti pinigais. Jeigu įmonė turi finansinių įsipareigojimų, kurios privalo greitai įvykdyti, labai svarbi tampa įmonės turimo turto likvidumo sąlyga – įmonės sugebėjimas paversti tą turtą grynaisiais pinigais, siekiant įvykdyti savo įsipareigojimus.

3. Atliekant įmonės finansinę analizę, apskaičiuojami ir analizuojami likvidumo rodikliai, skirtingu laipsniu įvertinant, įmonės nuosavybėje esančio trumpalaikio turto likvidumą. Praktikoje susiduriama su problema, kad nėra bendrai priimtos likvidumo rodiklių apskaičiavimo metodikos, ir kartais jais galima manipuliuoti, pateikiant geresnį analizuojamo objekto vaizdą. Bendrojo likvidumo rodiklis parodo įmonės pasiektą mokėjimo lygį, kuris nėra labai tikslus, nes į mokėjimo priemonių sudėtį yra įskaitomos sunkiai likviduojamos ir mobilizuojamos priemonės. Dalinai šį trūkumą ištaiso greitojo likvidumo rodiklis, kuris parodo ar įmonė pajėgi savo mobiliausiu trumpalaikiu turtu apmokėti trumpalaikius įsipareigojimus. Vadovaujantis šiuo rodikliu taip pat neįmanoma nustatyti tikslaus įmonės trumpalaikio mokumo, nes nežinoma tiek trumpalaikio turto, tiek trumpalaikių įsipareigojimų būklė, sudėtis ir struktūra. Kritinio likvidumo rodiklio apskaičiavimas panaikina bendrojo ir greitojo santykinių rodiklių trūkumus.

4. Likvidumo sumažėjimo riziką lemia tiek turto, tiek įsiskolinimų pokyčiai. Iš vienos pusės likvidumo sumažėjimo riziką įtakoja nuosavų kreditinių išteklių pasikeitimai, nepakankamos atsargos bei per dideli trumpalaikiai aktyvai. Iš kitos – didelis kreditorinis įsiskolinimas, neoptimalus trumpalaikių ir ilgalaikių įsipareigojimų santykis. Siekiant sumažinti minėtą riziką, reikia minimizuoti einamuosius įsipareigojimus, panaudojant nuosavą kapitalą arba ilgalaikius finansavimo šaltinius.

Įvertinus aukščiau suformuluotas išvadas, galima pateikti sekančius pasiūlymus:

1. Likvidumo rodikliai turi būti analizuojami dinamikoje. Jei tiriamojo periodo metu pastebimas stiprus rodiklio kitimas, reikia ištirti tą kitimą lėmusius veiksnius ir priežastis.
2. Likvidumo rodiklių analizė turi būti atliekama nuosekliai tam tikrais etapais:
    - ✓ Apskaičiuoti svarbiausius likvidumo rodiklius ir nustatyti jų pasikeitimus;
    - ✓ Ištirti likvidumo rodiklių dydį lemiančius sudėtinius elementus ir jų pasikeitimus.
3. Analizuojant likvidumo rodiklius, nepakanka vien tik įvertinti jų lygį, bet būtina ištirti tų koeficientų apskaičiuojamuosius elementus, jų struktūrą ir kitimo tendencijas. Visi trumpalaikio turto elementai turi būti nagrinėjami glaudžiame sąryšyje su įsipareigojimų didėjimo tempais. Atliekant nuodugnesnę likvidumo rodiklių analizę, būtina detalizuoti trumpalaikio turto ir trumpalaikių įsipareigojimų struktūrą. pradedant jų lyginamojo svorio nustatymu, kitimo tendencijų įvertinimu, tą kitimą lėmusių veiksnių įvertinimu bei tokių santykinių rodiklių, kaip veiklos efektyvumo, turto apyvartumo ir trumpalaikio ir ilgalaikio įsiskolinimo įvertinimu, įmonės trumpalaikio turto finansavimo struktūros įvertinimu. Visa tai leidžia teisingai įvertinti įmonės tiek likvidumo, tiek trumpalaikio mokumo lygį.
4. Siekiant užtikrinti įmonės savalaikį įsipareigojimų vykdymą, labai svarbu kontroliuoti įmonės gautinų sumų įplaukas bei mokėtinas sumas. Tokią kontrolę padėtų atlikti įmonėje pildomas atsiskaitymų kalendorius. Atsiskaitymų kalendorius – tai lentelė, į kurią įtraukiami įrašai apie įmonės gautinas ir mokėtinas sumas, sugrupuojant jas pagal atsiskaitymų periodiškumą. Toks kalendorius gali būti sudaromas savaitei, mėnesiui, ketvirčiui. Jis padėtų įmonei kontroliuoti pinigų srautus ir sudarytų sąlygas tiksliau įvertinti likvidumą.

LITERATŪROS SĄRAŠAS

1. Auštrevičius P., Pupkevičius D., Treigienė D. Šiuolaikinių ekonomikos terminų enciklopedinis žodynas. Vilnius: Lietuvos laisvosios rinkos institutas. Lietuvos komersantas, 1991.
2. Bagdžiūnienė V. Finansinių ataskaitų analizė. Vilnius: Conto Litera, 2005.
3. Bagdžiūnienė V. Įmonių veiklos planavimas ir analizė. Vilnius: Conto Litera, 2005.
4. Buračas A., Svecevičius B. Biznio, bankų, biržos terminų žodynas – žinynas. Vilnius: Žodynai, 1994.
5. Dabartinės lietuvių kalbos žodynas. Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidykla, 1993.
6. Daujotaitė D. Finansinis auditas. Vilnius: Vilniaus vadybos aukštoji mokykla, 2006.
7. Figlewicz.R.E., Zeller T.L. Coverage and Capital Ratiosfrom the Statement of Cash Flow // ABER.Vol. 22. Nr.1, 1991.
8. Gaidienė Z. Finansų valdymas. Kaunas: Pasaulio Lietuvos kultūros, mokslo ir švietimo centras, 1995.
9. Gronskas V. Ekonominė analizė. Kaunas: Technologija, 2005.
10. Kalčinskas G. Buhalterinės apskaitos pagrindai. Vilnius.: Pačiolis, 1997.
11. Kancerevyčius G. Finansai ir investicijos. Kaunas: Smaltijos. 2004.
12. Kvedaraitė V. Firmos finansinė analizė. Vilnius: Lietuvos informacijos institutas, 1996.
13. Kvedaraitė V. Firmų finansinių rodiklių palyginamoji analizė. Vilnius: Lietuvos informacijos institutas, 1995.
14. Kvedaraitė V. Įmonės finansų valdymas. Vilnius: Lietuvos informacijos institutas, 1997.
15. Mackevičius J. Įmonių veiklos analizė: informacijos rinkimas, sisteminimas ir vertinimas. Vilnius: TEV, 2005.
16. Mackevičius J., Poškaitė D. Finansinė analizė. Vilnius: Katalikų pasaulis, 1998.
17. Mayeer T., Duesenberry J., Aliber R. Pinigai, bankai ir ekonomika. Vertimas iš anglų kalbos. Vilnius: Alma Litera, 1995.
18. Samuels J.M. Brayschaw R. E., Craner J.M. Finansial Statements Anglysis in Europe. London:Chapman and Hall, 1995.
19. Šlekienė D., Klimavičienė I. Įmonės veiklos finansinis įvertinimas. Kaunas: Technologija, 1999.
20. Walter J. Determination of Technical Solvency// Journal of Buisness. Vol. 30, Nr. 1, 1957.
21. Welsch G., Zlatkowicz Ch. IntermediateAccounting. Boston: Irwin, 1994.

22. Абрютина Н.С. Анализ финансово-экономической деятельности предприятия. Москва: Дело и сервис, 2000.
23. Ермолович Л.Л., Сивчик Л.Г. Анализ хозяйственной деятельности предприятия. Минск: Экоперспектива, 2001.
24. Ефимова О.В. Финансовый анализ. Москва, 1998.
25. Ковалев В.В. Финансовый анализ: управление капиталом. Выбор инвестиций. Анализ отчетности. — М.: Финансы и статистика, 1995.
26. Савицкая Г.В. Анализ хозяйственной деятельности предприятия. Минск, 1997.
27. Шеремет А.Д., Сайфулин Р.С. Финансы предприятия. Москва, 1998.

Internetiniai šaltiniai

28. 2 verslo apskaitos standartas// http://www.apskaitosinstitutas.lt; prisijungimo laikas: 2007 10 09.
29. 9 verslo apskaitos standartas// http://www.apskaitosinstitutas.lt; prisijungimo laikas: 2007 10 09.
30. 12 verslo apskaitos standartas// http://www.apskaitosinstitutas.lt; prisijungimo laikas: 2007 10 09.
31. 18 verslo apskaitos standartas// http://www.apskaitosinstitutas.lt; prisijungimo laikas: 2007 10 09.
32. http://www.stat.gov.lt/uploads/docs/std_imoniu_finansiniai_rodikliai.xls; prisijungimo laikas 2007 09 24.

SANTRAUKA

Likvidumo rodiklių analizė

Raktiniai žodžiai: trumpalaikis turtas, ilgalaikis turtas, nuosavas kapitalas, trumpalaikiai ir ilgalaikiai įsipareigojimai, likvidumas, mokumas, apyvartumas, finansinė analizė.

Santraukos turinys: Likvidumo rodiklius reikia analizuoti nuolat, o ne epizodiškai. Reikia nuolat stebėti įmonės mokėjimo priemonių ir trumpalaikių įsipareigojimų būklę, jų sudėtį, struktūrą. Būtina atsižvelgti į likvidumo rodiklių pokyčius metų eigoje, ieškoti jų kitimo priežasčių. Todėl šis darbas skirtas likvidumo rodiklių analizei atlikti, jų taikymo ypatumams įvertinti, ištirti kokią įtaką įmonės likvidumo rodikliams turi tiek aktyvų tiek pasyvų pokyčiai.

Darbo pradžioje išanalizuojama likvidumo sąvoka, jos pateikimas skirtinguose literatūros šaltiniuose, apžvelgiamas įmonės turto pateikimas finansinėse ataskaitose likvidumo atžvilgiu, įvertinami likvidumo rodiklių apskaičiavimo ypatumai, jų trūkumai ir pranašumai, taip pat įvertinama likvidumo rodiklių riziką ir nustatomi tą riziką įtakojantys veiksniai. Praktinėje dalyje, remiantis konkrečios įmonės finansinės atskaitomybės duomenimis, atliekami likvidumo rodiklių apskaičiavimai, įvertinami likvidumo rodiklių kitimą lėmę veiksniai, pateikiami pasiūlymai įmonės likvidumo būklei gerinti. Darbo pabaigoje pateikiami apibendrinimai ir suformuluojamos išvados, kad turi būti atliekama detalesnė likvidumo rodiklių apskaičiuojamųjų elementų analizė, pradedant jų lyginamojo svorio nustatymu, kitimo tendencijų įvertinimu, tą kitimą lėmusių veiksnių įvertinimu bei tokių santykinių rodiklių, kaip veiklos efektyvumo, aktyvų apyvartumo ir trumpalaikio ir ilgalaikio įsiskolinimo įvertinimu, įmonės trumpalaikio turto finansavimo struktūros įvertinimu. Visa tai leidžia teisingai įvertinti įmonės tiek likvidumo, tiek trumpalaikio mokumo lygį.

SUMMURY

The analysis of liquidity ratios

Keywords: current assets, long term assets, subscribed capital, current liabilities, long term liabilities, liquidity, solvency, financial analysis

Summury content: This work is directed to research the liquidity ratios, to estimate the features of their calculation and to determine their place in the financial analysis. To define the influence of liquidity ratios in estimating the firm's level of liquidity and solvency is the main aim of the work. Hypothesis, brought in the beginning of the work, directed to improve the needs to analysis the liquidity ratios together with their elements for defining the real level of liquidity.

In the beginning we reviewed the definition of liquidity, its value and importance, its meaning in different sources, reviewed the assets and their levels of liquidity. In the second part we defined the solvency ratios and their features. This part was directed to estimate the risk of liquidity ratios and the factors influenced this risk. In the practical part we calculated firm's liquidity ratios for several years with financial statements help, we determined the influence of factors to liquidity changes, formulated propositions considering the increased liquidity level. In the progress of the work we presented our conclusions.

1 PRIEDAS

UAB „X“ BALANSAS 2006-2005m.

Litais

Eil. Nr.	TURTAS	Finansiniai metai	Praėję finansiniai metai
A.	***Ilgalaikis turtas***	**662 652**	**645 542**
I.	**Nematerialusis turtas**	**3 757**	**7 483**
I.1.	Plėtros darbai		
I.2.	Prestižas		
I.3.	Patentai, licencijos		
I.4.	Programinė įranga	3 757	7 483
I.5.	Kitas nematerialusis turtas		
II.	**Materialusis turtas**	**648 895**	**628 059**
II.1.	Žemė		
II.2.	Pastatai ir statiniai	98 090	101 740
II.3.	Mašinos ir įrengimai		
II.4.	Transporto priemonės	265 485	
II.5.	Kita įranga, prietaisai, įrankiai ir įrenginiai		
II.6.	Nebaigta statyba		
II.7.	Kitas materialusis turtas	285 320	526 319
III.	**Finansinis turtas**	**10 000**	**10 000**
III.1.	Investicijos į dukterines ir asocijuotas įmones	10 000	10 000
III.2.	Paskolos asocijuotoms ir dukterinėms įmonėms		
III.3.	Po vienerių metų gautinos sumos		
III.4.	Kitas finansinis turtas		
B.	***Trumpalaikis turtas***	**8 388 702**	**6 656 581**
I.	**Atsargos, išankstiniai apmokėjimai ir nebaigtos vykdyti sutartys**	**5 687 503**	**4 629 291**
I.1.	Atsargos	4 968 702	3 941 564
I.1.1.	Žaliavos ir komplektavimo gaminiai		
I.1.2.	Nebaigta gamyba		
I.1.3.	Pagaminta produkcija		
I.1.4.	Pirktos prekės, skirtos perparduoti	4 968 702	3 941 564
I.2.	Išankstiniai apmokėjimai	633 956	687 727
I.3.	Nebaigtos vykdyti sutartys	84 845	
II.	**Per vienerius metus gautinos sumos**	**2 268 025**	**1 809 307**
II.1.	Pirkėjų įsiskolinimas	2 202 992	1 722 041
II.2.	Dukterinių ir asocijuotų įmonių skolos		
II.3.	Kitos gautinos sumos	65 033	87 266
III.	**Kitas trumpalaikis turtas**		
III.1.	Trumpalaikės investicijos	**34 281**	
III.2.	Terminuoti indėliai		
III.3.	Kitas trumpalaikis turtas		
IV.	**Pinigai ir pinigų ekvivalentai**	**398 893**	**217 983**
	Turto iš viso:	**9 051 354**	**7 302 123**

1 PRIEDAS

UAB „X“ BALANSAS 2006-2005m.

Litais

Eil. Nr	NUOSAVAS KAPITALAS IR ĮSIPAREIGOJIMAI	Finansiniai metai	Praėję finansiniai metai
C.	***Nuosavas kapitalas***	**3 134 704**	**2 894 717**
I.	**Kapitalas**	**1 200 000**	**1 200 000**
I.1.	Įstatinis (pasirašytasis)	1 200 000	1 200 000
I.2.	Pasirašytasis neapmokėtas kapitalas (-)		
I.3.	Akcijų priedai		
I.4.	Savos akcijos (-)		
II.	**Perkainojimo rezervas (rezultatai)**		
III.	**Rezervai**	**120 000**	**1 571 231**
III.1.	Privalomasis	120 000	120 000
III.2.	Savoms akcijoms įsigyti		
III.3.	Kiti rezervai		1 451 231
IV.	**Nepaskirstytasis pelnas (nuostoliai)**	**1 814 704**	**123 486**
IV.1.	Ataskaitinių metų pelnas (nuostoliai)	190 943	123 486
IV.2.	Ankstesnių metų pelnas (nuostoliai)	1 590 066	
D.	***Dotacijos, subsidijos***		
E.	***Mokėtinos sumos ir įsipareigojimai***	**5 916 650**	**4 407 406**
I.	**Po vienerių metų mokėtinos sumos ir ilgalaikiai įsipareigojimai**	**229 633**	**235 727**
I.1.	Finansinės skolos	229 633	235 727
I.1.1.	Lizingo (finansinės nuomos) ar panašūs įsipareigojimai	229 633	235 727
I.1.2.	Kredito įstaigoms		
I.1.3.	Kitos finansinės skolos		
I.2.	Skolos tiekėjams		
I.3.	Gauti išankstiniai apmokėjimai		
I.4.	Atidėjimai		
I.4.1.	Įsipareigojimų ir reikalavimų padengimo		
I.4.2.	Pensijų ir panašių įsipareigojimų		
I.4.3.	Kiti atidėjimai		
I.5.	Atidėtieji mokesčiai		
I.6.	Kitos mokėtinos sumos ir ilgalaikiai įsipareigojimai		
II.	**Per vienerius metus mokėtinos sumos ir trumpalaikiai įsipareigojimai**	**5 687 017**	**4 171 679**
II.1.	Ilgalaikių skolų einamųjų metų dalis		
II.2.	Finansinės skolos	791 546	644 551
II.2.1.	Kredito įstaigoms	492 275	345 280
II.2.2.	Kitos skolos	299 271	299 271
II.3.	Skolos tiekėjams	4667966	3327800
II.4.	Gauti išankstiniai apmokėjimai	40 618	46 953
II.5.	Pelno mokesčio įsipareigojimai	33 695	
II.6.	Su darbo santykiais susiję įsipareigojimai	25 906	22 397
II.7.	Kitos mokėtinos sumos ir trumpalaikiai įsipareigojimai	160 981	129 978
	Nuosavo kapitalo ir įsipareigojimų iš viso:	**9 051 354**	**7 302 123**

2 PRIEDAS

UAB „X“ 2006-2005m.PELNO (NUOSTOLIO) ATASKAITA

Litais

Eil.nr.	STRAIPSNIAI	Finansiniai metai	Praėję finansiniai metai
I.	PARDAVIMO PAJAMOS	17 376 236	14 026 070
II.	PARDAVIMO SAVIKAINA	13 926 697	10 931 940
III.	**BENDRASIS PELNAS (NUOSTOLIAI)**	**3 449 539**	**3 094 130**
IV.	VEIKLOS SĄNAUDOS	3 217 162	2 950 824
IV.1	Pardavimo	2 782 845	2 516 804
IV.2	Bendrosios ir administracinės	434 317	434 020
V.	**TIPINĖS VEIKLOS PELNAS (NUOSTOLIAI)**	**232 377**	**143 306**
VI.	KITA VEIKLA	(13 423)	(19 777)
VI.1.	Pajamos	8 209	0
VI.2.	Sąnaudos	21 632	19 777
VII.	**FINANSINĖ IR INVESTICINĖ VEIKLA**	**5 684**	**28 940**
VII.1.	Pajamos	123 214	149 202
VII.2.	Sąnaudos	117 530	120 262
VIII.	**ĮPRASTINĖS VEIKLOS PELNAS (NUOSTOLIAI)**	**224 638**	**152 469**
IX.	PAGAUTĖ		
X.	NETEKIMAI		
XI.	**PELNAS (NUOSTOLIAI) PRIEŠ APMOKESTINIMĄ**	**224 638**	**152 469**
XII.	PELNO MOKESTIS	33 695	28 983
XIII.	**GRYNASIS PELNAS (NUOSTOLIAI)**	**190 943**	**123 486**

3 PRIEDAS

UAB „X“ 2006m. BALANSAS (ketvirčiais)

Litais

BALANSAI	2005	2006 m. ketvirčiai				2006
	metai	06.03.31	06.06.30	06.09.30	06.12.31	metai
A. Ilgalaikis turtas	**645 542**	**620 867**	**577 413**	**651 082**	**662 652**	**662 652**
I. Nematerialus turtas	7 483	5 958	5 208	4 483	3 757	3 757
II. Ilgalaikis materialus turtas	628 059	604 909	562 205	636 599	648 895	648 895
II.1. Žemė						
II.2. Pastatai ir statiniai	101 740	100 828	99 916	99 004	98 090	98 090
II.3. Mašinos ir įrengimai		164 699	155 354		265 485	265 485
II.4. Kitas ilgalaikis materialusis turtas	526 319	339 382	306 935	537 595	285 320	285 320
II.5. Nebaigta statyba						
III. Ilgalaikis finansinis turtas	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000
B. Trumpalaikis turtas	**6 656 581**	**7 555 546**	**6 442 236**	**10 201 434**	**8 388 702**	**8 388 702**
I. Atsargos, išankstiniai apmokėjimai ir neb. vykdyti sutartys	4 629 291	6 062 268	5 095 802	8 739 867	5 687 503	5 687 503
I.1. Atsargos	3 941 564	5 238 815	4 403 047	7 970 015	4 968 702	4 968 702
I.2. Išankstiniai apmokėjimai	687 727	823 453	692 755	685 007	633 956	633 956
I.3. Nebaigtos vykdyti sutartys				84 845	84 845	84 845
II. Per vienerius metus gautinos sumos	1 809 307	1 405 621	1 227 112	1 240 445	2 268 025	2 268 025
II.1. Pirkėjų įsiskolinimas	1 722 041	1 362 566	1 183 954		2 202 992	2 202 992
II.2. Dukterinių ir asocijuotų įmonių skolos						
II.3. Kitos gautinos sumos	87 266	43 055	43 158	1 240 445	65 033	65 033
III. Kitas trumpalaikis turtas		26 697	26 697	26 697	34 281	34 281
IV. Pinigai ir pinigų ekvivalentai	217 983	60 960	92 625	194 425	398 893	398 893
TURTAS IŠ VISO	**7 302 123**	**8 176 413**	**7 019 649**	**10 852 516**	**9 051 354**	**9 051 354**
A. Nuosavas kapitalas	**2 894 717**	**2 988 534**	**2 987 790**	**2 974 238**	**3 134 704**	**3 134 704**
I. Kapitalas	1 200 000	1 200 000	1 200 000	1 200 000	1 200 000	1 200 000
II. Perkainojimo rezervas						
III. Rezervai	1 571 231	120 000	120 000	120 000	120 000	120 000
III.1. Privalomasis	120 000	120 000	120 000	120 000	120 000	120 000
III.2. Savoms akcijoms įsigyti						
III.3. Kiti rezervai	1 451 231					
IV. Nepaskirstytas pelnas (nuostolis)	123 486	1 668 534	1 667 790	1 654 238	1 814 704	1 814 704
IV.1. Ataskaitinių metų pelnas (nuostoliai)	123 486	30 467	77 723	1 654 238	190 943	190 943
IV.2. Ankstesnių metų pelnas (nuostoliai)		1 638 067	1 590 067		1 590 066	1 590 066
B. Ddotacijos, subsidijos						
C. Mokėtinos sumos ir įsipareigojimai	**4 407 406**	**5 187 879**	**4 031 859**	**7 878 278**	**5 916 650**	**5 916 650**
I. Po vienerių metų mokėtinos sumos ir ilgalaikiai įsipareigojimai	**235 727**	**104 616**	**104 616**	**204 694**	**229 633**	**229 633**
II. Per vienerius metus mokėtinos sumos ir trumpalaikiai įsipareigojimai	**4 171 679**	**5 083 263**	**3 927 243**	**7 673 584**	**5 687 017**	**5 687 017**
II.1 Ilgalaikių skolų einamųjų metų dalis		101 300	75 236	60 328		
II.2 Finansinės skolos	644 551	2 704 137	2 867 091	3 061 511	791 546	791 546
II.2.1. Kredito įstaigoms	345 280	2 404 866	2 567 820	3 061 511	492 275	492 275
II.2.2. Kitos skolos	299 271	299 271	299 271		299 271	299 271
II.3 Skolos tiekėjams	3 327 800	1 905 583	801 327	4 321 539	4 667 966	4 667 966
II.4 Gauti išankstiniai apmokėjimai	46 953	66 414	20 747	24 915	40 618	40 618
II.5. Pelno mokesčio įsipareigojimai					33 695	33 695
II.6. Su darbo santykiais susiję įsipareigojimai	22 397	57 728	28 544	76 271	25 906	25 906
II.7. Atidėjimai						
II.8 Kt. mokėtinos sumos ir trumpalaik. įsipareigojimai	129 978	248 101	134 298	129 020	160 981	160 981
NUOSAVO KAPITALO IR ĮSIPAREIGOJIMŲ IŠ VISO:	**7 302 123**	**8 176 413**	**7 019 649**	**10 852 516**	**9 051 354**	**9 051 354**

4 PRIEDAS

UAB „X“ 2006 m. PINIGŲ SRAUTŲ ATASKAITA (ketvirčiais)

Litais

PINIGŲ SRAUTŲ ATASKAITA (Tiesioginė)	2005 metai	2006 m. ketvirčiai				2006 metai
		I ketv.	II ketv.	III ketv.	IV ketv.	
ĮMONĖS VEIKLA						
Grynas pelnas (nuostolis)	123 486	30 467	47 256	(13 552)	160 467	190 943
Nusidevėjimas ir amortizacija	189 692	46 502	46 502	46 502	46 503	186 009
Nusidevėjimas savikainoje						
Nusid. veiklos sąnaudose (skirtumas tarp bendro ir apskaitomo sąvikainoje)	189 692	46 502	46 502	46 502	46 503	186 009
Grynasis PS	**313 178**	**76 969**	**93 758**	**32 950**	**206 970**	**410 647**
PS iš apyvartinio turto pasikeitimo						
Atsargų sumažėjimas (padidėjimas)	(90 831)	(1 297 251)	835 768	(3 566 968)	3 001 313	(1 027 138)
Debitorių sumažėjimas (padidėjimas)	(347 834)	403 686	178 509	(13 333)	(1 027 580)	(458 718)
Įsisk. tiek. padid. (sumaž.)	1 529 731	(1 422 217)	(1 104 256)	3 520 212	346 427	1 340 166
PS iš apyvartinio turto pasikeitimo	**1 091 066**	**(2 315 782)**	**(89 979)**	**(60 089)**	**2 320 160**	**(145 690)**
Kiti PS iš įmonės veiklos						
Sumokėtų avansų, neb.vykd.sut. sumaž. (padid.)	(261 068)	(135 726)	130 698	(77 097)	51 051	(31 074)
Gautų avansų padidėj. (sumaž.)	26 667	19 461	(45 667)	4 168	15 703	(6 335)
Įs. biudžetui, sodrai darb.padid.(sumaž.)						
Įvairių skolų padidėjimas (sumažėjimas)	(170 920)	153 454	(142 987)	42 449	(18 404)	34 512
PS iš veiklos	**(405 321)**	**37 189**	**(57 956)**	**(30 480)**	**48 350**	**(2 897)**
Gr. PS iš įmonės veiklos	998 923	**(2 201 624)**	**(54 177)**	**(57 619)**	**2 575 480**	262 060
ĮNVESTICINĖ VEIKLA						
Ilg. turto perleid. (įsigij.)	(34 538)	(21 827)	(3 048)	(120 171)	(58 073)	(203 119)
Investicijų perleid. (įsigij.)	51 343	(26 697)			(7 584)	(34 281)
PS iš investicinės veiklos	**16 805**	**(48 524)**	**(3 048)**	**(120 171)**	**(65 657)**	**(237 400)**
FINANSINĖ VEIKLA						
Ilgalaikių paskolų padidėj. (sumaž.)	(93 800)	(29 811)	(26 064)	85 170	(35 389)	(6 094)
Trumpalaikių paskolų padidėj. (sumaž.)	(700 895)	2 059 586	162 954	194 420	(2 269 965)	146 995
Paskolų padid. (sumaž.)	**(794 695)**	**2 029 775**	**136 890**	**279 590**	**(2 305 354)**	**140 901**
Įst. kapitalo ir perk. rez. padidėjimas						
Rezervų padidėjimas (sumažėjimas)	(126 146)	(1 451 231)				(1 451 231)
Pelno panaudojimas, kt. išmokėjimai	(46 368)	1 514 581	(48 000)		(1)	1 466 580
Nuosavybės pasikeitimas	**(172 514)**	**63 350**	**(48 000)**		**(1)**	**15 349**
Finansavimo, atidėjimų padid. (sumaž.)						
Gr. PS iš finansinės veiklos	(967 209)	**2 093 125**	**88 890**	**279 590**	**(2 305 355)**	156 250
GPS PADIDĖJ. (SUMAŽ.)	**48 519**	**(157 023)**	**31 665**	**101 800**	**204 468**	**180 910**
Pinigai laikotarpio pradžioje	169 464	217 983	60 960	92 625	194 425	217 983
Pinigai laikotarpio pabaigoje	217 983	60 960	92 625	194 425	398 893	398 893
Pinigai balanse	*217 983*	*60 960*	*92 625*	*194 425*	*398 893*	*398 893*